

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA



RIJEČ

BROJ 1198

3. TRAVNJA 2026. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257



9 771451 425001 >



Sretan Uskrs!

SADRŽAJ

6

U Petrovaradinu održana
77. sjednica HNV-a
**Usvojena izvješća
i financijski planovi**



10

225. obljetnica doseljavanja
Hrvata u Banat (I.)
**Preustroj vojne granice
»preselio« kajkavce**



12

Mons. Josip Ivešić, župnik u Rumi i
generalni vikar Srijemske biskupije
**U društvu
stvarajmo ozračje
življenja evanđelja**



20

Obrazovanje – roditeljski sastanak
**Sve informacije
na jednom mjestu**



26

Novi udar na poljoprivredu
**Sukob na Bliskom
istoku uzdrmao tržište
umjetnih gnojiva**



31

Korizmeni koncert HKC-a
Bunjevačko kolo iz Subotice
Pjesmom u Veliki tjedan



OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Preradovićeve 11
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

vlč. Vinko Cvijjin (predsjednik), vlč. Josip
Ivešić, Mirjana Stantić, Gordana Jerković, Ne-
venka Tumbas, Renata Kuruc, Marica Stantić,
Amalija Šimunović, Mirjana Trkulja

RAVNATELJICA:

Karolina Bašić

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

Ivana Petrekanić Sič

(koordinatorka dopisne službe)

dr. sc. Jasminka Dulić

(novinarka, urednica političke rubrike)

• Željka Vukov
(novinarka, urednica društvene rubrike)

• Davor Bašić Palković
(novinar, urednik rubrike kultura)

• Ivan Ušumović
(novinar, urednik sportske rubrike)

• Zvonko Sarić

(novinar)

• Jelena Dulić Bako

(novinarka)

• Suzana Darabašić

(novinarka dopisništva Srijem)

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

LEKTOR:

• Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

• Thomas Šujić (tehnički urednik)

• Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

• Nada Sudarević

FINANCIJE I RAČUNOVODSTVO:

• Mirjana Trkulja

(tajnice@hrvatskarijec.rs)

(distribucija@hrvatskarijec.rs)

ADMINISTRACIJA:

• Branimir Kuntić

• TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

• TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

• E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

• WEB: www.hrvatskarijec.rs

• TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica

• List je upisan u Registar javnih glasila

• Agencije za privredne registre Republike Srbije

• pod registarskim brojem: NV000315

• COBISS SR-ID 109442828

• CIP - Katalogizacija

• u publikaciji Biblioteka

• Matice srpske, Novi Sad

• 32+659.3(497.113=163.42)



U radosti zajedno.

*Sretan i blagoslovljen
Uskrs!*

Jasna Vojnić,
predsjednica



R A D O S T
OKUPLJANJA

**SRETAN
USKRS**



ZAVOD ZA KULTURU
VOJVODANSKIH HRVATA

»Nije ovdje, uskrsnuo je!«

Luka 24, 6-7

*Sretan i blagoslovljen
Uskrs!*



Draga braćo i sestre,

Crkva i danas s radošću naviješta: »Ne bojte se... nije ovdje, uskrsnuo je!« (Mt 28,5-6).

Uskrs nije tek uspomena, nego živa istina koja zahvaća naš život. Jer ako Krist nije uskrsnuo, uzaludna bi bila naša vjera (usp. 1 Kor 15,14). Ali On jest uskrsnuo – i zato ništa više nije isto.

Krist je uskrsnuo iz tame i križa, iz napuštenosti koju i sami često nosimo. Upravo zato razumije naše strahove, umor i razočaranja. Kada se osjećamo izgubljeno poput učenika na putu u Emaus, On nam dolazi i vraća svjetlo u korake. Podsjeća nas da grob nije kraj i da posljednja riječ ne pripada tami, nego Bogu. U srce ponovno stavlja riječ: »Mir vama!«.

U Kristu započinje novi život: ono što je bilo razdvojeno ponovno se sabire, a čovjek pronalazi svoju cjelovitost i smisao. Zato Uskrs nije samo Kristova pobjeda, nego i naša nada. On je uskrsnuo za nas, da i mi imamo udjela u njegovu životu. Smrt više nije bezdan, nego prijelaz u puninu života.



Uskrs mijenja pogled na sve: ništa što je sjedinjeno s Kristom nije izgubljeno i nema tame jače od Njegova svjetla. Zato nas ne poziva na bijeg od svijeta, nego da u njemu živimo drugačije. I u našem Srijemu, gdje se vjera često živi tiho i skrovito, Uskrs nas podsjeća da Bog nije zaboravio svoj narod. Vjera nije nešto što treba skrivati, nego dar koji treba radosno živjeti i svjedočiti. Zato vas potičem: ostanite čvrsti u vjeri, velikodušni u ljubavi i postojani u nadi.

Vratimo se Kristu u ispovijedi, Euharistiji i nedjelji. Budimo blizu jedni drugima, otvoreni prema onima koji su sami, ranjeni ili obeshrabreni. Ne zaboravimo mlade koji traže smisao i gledaju naše svjedočanstvo. Budimo Crkva koja ide naprijed, koja povezuje i donosi mir. Neka uskrsli Gospodin uđe u vaše domove i obitelji, podari vam mir i učini vas svjedocima svjetla koje ne zalazi. U zajedništvu sa srijemskim biskupom u miru, mons. Đuror Gašparovićem, od srca vam želim sretan i blagoslovljen Uskrs – blagdan pobjede Boga našega!

Fabijan Svalina, biskup Srijemske biskupije

Kršćanska braćo i sestre!

Sveti Pavao nam u Poslanici Kološanima upućuje snažan uskrsni poziv: »Ako ste suuskrsli s Kristom, tražite što je gore, gdje Krist sjedi zdesna Bogu« (Kol 3,1). Ove apostolove riječi uvode nas u samu srž uskrsne radosti. Kristovo uskrsnuće nije samo događaj iz prošlosti, nego početak novoga života za svakoga čovjeka koji vjeruje u njega. Svojim uskrsnućem Krist je raskinuo okove smrti i otvorio vrata raja. Ono što je Adamovim grijehom bilo izgubljeno, Kristovom žrtvom ponovno je uspostavljeno i usavršeno. Zato uskrsnuće nije samo Kristova pobjeda, nego i pobjeda čitavog čovječanstva, koje je Bog u svojoj ljubavi otkupio i pozvao u novi život.

Kad sveti Pavao kaže: »Ako ste suuskrsli s Kristom«, on ne govori samo o onomu što će se jednom u budućnosti dogoditi, nego i o onomu što se već sada događa u životu vjernika. Po krštenju smo već sjedinjeni s Kristovom smrću i uskrsnućem, da hodimo u novosti života (usp. Rim 6,3–5). Kršćanin dakle nije čovjek koji samo čeka vječni život nakon smrti. Kršćanin je čovjek kojemu je vječni život već započeo. Katekizam Katoličke crkve podsjeća: »Sjedinjeni s Kristom po krštenju, vjernici već sada imaju stvarnog udjela u nebeskom životu uskrsnuloga Krista« (KKC 1003).

Taj veliki dar znači i poziv na odgovornost. Upravo zato sveti Pavao nastavlja: »Za onim gore težite, ne za zemaljskim« (Kol 3,2). Ove riječi danas odzvanjaju osobito snagom. Naš svijet prolazi kroz vrijeme velikih nesigurnosti i ozbiljnih napetosti. Ratovi, krize i nepravde



koje pogađaju narode i gotovo sve pore društva često stvaraju osjećaj tjeskobe i beznađa. No, uskrsna vjera potiče nas da se ne prepustimo strahu. Kršćanin ne zatvara oči pred patnjama svijeta, ali ne dopušta da strah zagospodari njegovim srcem. On zna da je Krist uskrsnuo i da je u njemu konačna pobjeda života nad smrću, svjetla nad tamom i nade nad beznađem.

Tražiti ono što je gore ne znači pobjeći od svijeta i njegovih izazova. Naprotiv, to znači dopustiti da uskrsli Krist po našim mislima, riječima i djelima bude prisutan u ovome svijetu. To se događa samo ukoliko,

kao vjernici, iz dana u dan ustrajavamo u molitvi, u praštanju, u borbi protiv vlastitih slabosti i grijeha, u vjernosti čak i u najmanjim stvarima, te u spremnosti na žrtvu. Tako žive ljudi uskrsnuća! Mi već sad u sebi nosimo početak vječnoga života!

Sam Isus veli: »Tko vjeruje u mene ima život vječni« (Iv 6,47). On ne kaže »imat će«, nego »ima«. Vječni život započinje već sad, životom po milosti. Kršćanski život jest hod prema punini onoga što nam je već darovano. Mi smo ljudi koje je dotaknula vječnost, kojima su po uskrsnulom Kristu otvorena vrata raja.

Neka nam stoga uskrsli Gospodin udijeli jakosti i ustrajnosti da u ovom našem svijetu budemo svjedoci nade, graditelji mira i nositelji ljubavi. Tražeći ono što je gore, živimo već sad život koji nas vodi u puninu Božje slave.

Ovim mislima svim kršćanima želim sretan i blagoslovljen Uskrs!

Mons. Mirko Štefković, zrenjaninski biskup

Vani je tamno, noć i tama vladaju na našim ulicama, u našim državama, na različitim kontinentima. Uspjeli smo tijekom posljednjih nekoliko godina uništiti mir u svijetu, proizvesti ratove među državama, ratove na našim ulicama. S pravom se pitamo: kamo ide ovaj svijet i naše društvo? Zar ni Bog ne gleda na nas u ovom trenutku kako bi promijenio naša srca?

No, Bog u ovom trenutku ne ostaje bez reakcije, ne izgovara prijekor, ne kažnjava nas posebnom strogošću, nego daje nam obećanje: »Otvorit ću vaše grobove i izvesti vas iz vaših grobova... Dah svoj udahnut ću u vas da oživite«. Zbog ovih riječi iz Svetoga pisma možemo slobodno kazati da Veliki post i Veliki tjedan, koje završavamo na dan Uskrsa, da su ova vremena bila vrijeme preporoda, kada smo dopustili da Božji Duh uđe u beživotne stvarnosti naše sadašnjice.

Danas s pokajanjem u srcu priznajemo: »Gospode, živim u grobu – a Ti me želiš izvesti van. Dođi, izvedi me!«

U tome nam pomaže čitanje iz knjige proroka Ezekijela. Prorok nam govori: »Dat ću vam novo srce, nov duh udahnut ću u vas! Izvadit ću iz tijela vašega srce kameno i dat ću vam srce od mesa. Duh svoj udahnut ću u vas da hodite po mojim zakonima i čuvate i vršite moje naredbe«.

»Život s kamenim srcem« znači kad sam ja uvijek u središtu: moja udobnost, moja istina, moji interesi. Moja vlast, moja država uvijek prva, po svaku cijenu, pa i po



cijenu tisuće i tisuće, desetke tisuća ubijenih: ponajviše djece, žena i starijih osoba. Ne gleda se na dostojanstvo ljudi, na želju većine za mirnim životom, nego po svaku cijenu svoju ili moju zaradu, moju volju.

Neka Uskrs bude vrijeme borbe za mir. Jer mir ne dolazi sam od sebe. Mir se gradi, za mir se treba zalagati, boriti. A kako se boriti? Pokazuje nam Isus: On se predstavlja kao Kralj mira dok se oko njega sprema rat. On je miran dok druge obuzima nemir nasilja. On je sama nježnost i uzdržanost dok drugi uzimaju u ruke mačeve i toljage.

Kao Kralj mira, Isus želi pomiriti svijet u zagrljaju Oca i srušiti svaki zid koji nas dijeli od Boga i bližnjega, jer »On je mir naš«.

Uskrs nije događaj daleke budućnosti jer u svakoj svetoj misi ponovno proživljavamo ono što je Ezekiel preorokao, a Pavao u svojoj poslanici potvrdio: Duh Sveti oživljava ono što je mrtvo.

U trenutku pretvorbe Duh silazi na kruh i vino – i na nas – da i nas učini živim udovima Kristova Tijela.

Tako svaka sveta misa postaje doživljaj Uskrsa: ne samo u našem liturgijskom kalendaru, nego i u dubini srca! Približimo se dakle Onome koji jeste Uskrsnuće i Život, Isusu Kristu našem Gospodinu.

Sretan Uskrs želim svima vama!

dio iz poslanice kardinala mons. Ladislava Németa, SVD, beogradskog nadbiskupa i metropolita

»On koji u tijelu svome grijeha naše ponese na drvo da umrijevši grijesima pravednosti živimo.«

(1 Pt 2,24)

Drage moje sestre i braćo moja u Kristu!

Živimo u nemirnom i napetom svijetu. Sve to u nama rađa nesigurnost, katkad i gorčinu. Nadamo se pomirenju i razrješenoju raznih sukoba, ali nikako ne naziremo svemu tome kraja. Nažalost, ta se napetost i taj nemir uvlače u naš svakodnevni život, u naše obitelji, a naposljetku i u našu zajednicu. I sami često postajemo napeti: ne obraćamo pozornost na svoje riječi i znamo duboko povrijediti bližnjega.

Zaneseni vlastitim stavovima, kao da izbjegavamo tražiti sklad u međuljudskim odnosima; jednostavno želimo da sve bude po našem. U ovakvoj nezdravoj klimi mnogi se pozivaju na pravo i demokratska postignuća koja, zapravo, nemaju snage popravljati stvari, nego ih samo još dodatno usložnjavaju. Kao da su zaboravljene riječi: ljubav, milosrđe, strpljivost. A i kada se na te vrednote pozivamo, nerijetko ih tumačimo po svome. Mi kršćani utječemo se Isusu Kristu, istinskom Otkupitelju svijeta, jer: »Svidjelo se Bogu u njemu nastaniti svu puninu i po njemu – uspostavivši mir krvlju njegova križa – izmiriti



sa sobom sve, bilo na zemlji, bilo na nebesima« (Kol 1,19–20). Mi vjerujemo da u našem Spasitelju, Isusu Kristu, nalazimo pravu ljubav, obilje milosrđa i golemu strpljivost. Makar je ovaj svijet zaboravio na Isusa, On nam ipak ostaje uzor ljubavi, milosrđa, mira i strpljivosti. Vrijedi poslušati svjedočanstvo svetoga Petra apostola o tome kako se Isus ponašao u svojoj mucij, kad se mržnja obrušila na njega svom svojom silinom: »On koji grijeha ne učini, nit mu usta prijevaru izustiše; On koji na uvredu nije uvredom uzvraćao i mučen nije prijetio, prepuštajući to Sucu pravednom;

On koji u tijelu svome grijeha naše ponese na drvo da umrijevši grijesima pravednosti živimo« (1 Pt 2,22–24). Kristova žrtva ostaje ovom svijetu vječni znamen ljubavi, jer ju je nebeski Otac prihvatio i proslavio uskrsnućem. Tako u Isusu nalazimo jedini put prema ljepšoj budućnosti za čitavo čovječanstvo.

Slavimo Njegovo uskrsnuće, slavimo pobjedu ljubavi, ustrajnosti i vjernosti. Želim svima vama da vas nadahnjuje uskrsli Isus te da, Njega nasljeđujući i slušajući, budete ustrajni i strpljivi graditelji ljubavi i mira!

Franjo Fazekas, biskup Subotičke biskupije

U Petrovaradinu održana 77. sjednica HNV-a

Usvojena izvješća i financijski planovi

Sjednici je nazočilo 16 od ukupno 27 vijećnika, čime je osiguran kvorum za rad, a dnevni red je dopunjen te je, umjesto 11, sadržao 16 točaka, među kojima su bila izvješća o radu i završni računi institucija

U rodnoj kući **Josipa bana Jelačića** u Petrovaradinu u ponedjeljak, 30. ožujka, održana je 77. sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća, kojoj su uz vijećnike nazočili i članovi HKPD-a *Jelačić* iz Petrovaradina i konzul savjetnik Generalnog konzulata RH u Subotici **Zdravko Vincelj**.

Upravitelj Zaklade *Spomen-dom bana Josipa Jelačića* **Goran Kaurić** na početku sjednice pozdravio je nazočne i ukratko se osvrnuo na stanje rodne kuće bana Josipa Jelačića, istaknuvši kako je prilikom kupovine uočen niz nedostataka pravne prirode, kao i potreba za izvođenjem dodatnih radova. Naglasio je da je pravni proces posebno složen jer Zaklada nije jedini vlasnik objekta, već kuća ima još četiri suvlasnika – fizičke osobe. Također, objekt ranije nije bio etažiran, podrum nije bio upisan, a u katastru je vođen kao prizemni, iako je riječ o katnici. Dodao je kako su svi ti nedostaci morali biti riješeni prije nastavka radova, zbog čega je proces obnove usporen.

»Geodetski dio posla je završen i nadamo se da će kuća na jesen zaživjeti u punom kapacitetu«, naveo je Kaurić, zahvalivši hrvatskoj zajednici u Petrovaradinu na potpori.

»Neka nas ova kuća nadahne da stanemo u jedan front u obrani hrvatske zajednice«, poručio je.

Predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić** kazala je da se sjednice nastoje održavati i izvan sjedišta u Subotici te da Petrovaradin ima poseban značaj zbog projekta obnove.

»Poruka da smo ovdje u Petrovaradinu je značajna i za Zakladu jer je ona u projektu sedam matica. Važno nam je da se to završi što prije. U ovoj matici nastao je najveći zastoj zbog pravnih razloga. Ova zgrada, čiji smo dio kupili, sve je jedna cjelina. Nije urađeno etažiranje. Da bismo dobili građevinsku dozvolu i da bismo bilo što radili, moramo dobiti dozvolu svih stanara. Prije nego što krenemo u taj proces moramo napraviti pravne korake i razdvojiti dijelove. Tako ćemo moći onim dijelom koji smo kupili mi operirati prema projektu«, kazala je Vojnić.

ZKVH i Hrvatska riječ

Vršitelj dužnosti ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Josip Bako** podsjetio je da je rad ustanove u protekloj godini obilježila promjena vodstva nakon odlaska **Katarine Čeliković** u mirovinu.

»Program rada bio je već usvojen i započet, a mogu reći da smo sve planirane aktivnosti uspješno realizirali.«

Bako je istaknuo da je Zavod nastavio izdavačku djelatnost, uključujući *Godišnjak za znanstvena istraživanja* i časopis *Nova riječ*, kao i objavljivanje više značajnih monografija.

»Izdvojio bih monografiju o bunjevačkom običaju *kraljica*, kao i knjigu *Zapisi Stevana Ilijevića iz Boke*. To je jedna knjiga etnografskih zapisa i to je već četvrta knjiga u izdanju ZKVH-a koja tematizira Hrvate u Banatu.«

Dodao je kako su tijekom godine obilježene i značajne manifestacije, među kojima 1.100 godina Hrvatskoga Kraljevstva u Srijemskoj biskupiji u Golubincima i u Subotici, kao i dodjela književnih nagrada i Dan Zavoda u Somboru.

Ravnateljica NIU *Hrvatska riječ* **Karolina Bašić** istaknula je da je ta ustanova tijekom 2025. godine uspješno realizirala planirane aktivnosti.

»NIU *Hrvatska riječ* objavila je 52 broja tjednika s podliscima, što je naš osnovni proizvod.«

Bašić je istaknula kako je jedan od najznačajnijih projekata bio završetak TV studija.

»Jedan od većih projekata bio je završetak studija zahvaljujući prekograničnom projektu Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU. Mogu reći da smo uspješno okončali sve radove u TV studiju i on sada može samostalno raditi. Taj projekt sam za sebe je imao novu emisiju – *Matica podcast*. Svakako smo nastavili i realizaciju *Hrvatske riči iz Vojvodine*, koju snimamo u suradnji s *Plavom vinkovačkom televizijom* već deset godina.«

Dodala je i da su u prošloj godini uspješno objavljena dva izdanja samostalno i jedno u sunakladi.



»Objavili smo knjige *Hrckov kuhar* **Bernadice Ivanković** i *Žig Mirka Kopunovića*, a u sunakladi sa Zavodom i časopis *Nova riječ*«, navela je Bašić, ocijenivši godinu uspješnom.

»Što se tiče same Pokrajine, imamo odličnu suradnju i uspjeli smo dobiti povećanje sredstava i za ovu godinu 2026. Na osnovu toga radili smo i plan za ovu godinu. U pitanju je povećanje za oko 10 posto«, kazala je Bašić.

Financije i natječaj za poljoprivrednike

Vijećnici su usvojilo završni račun za 2025. godinu te financijski plan za 2026. godinu Hrvatskog nacionalnog vijeća.

Govoreći o financiranju predsjednica HNV-a Jasna Vojnić istaknula je kako su sredstva iz Srbije na razini prethodnih godina.

»Financijsko izvješće za prošlu godinu bilo je slično kao i ranije. Što se tiče Srbije, to su dotacije od 150.000 eura, od Pokrajine i od jedinica lokalne samouprave. S tim da su prošle godine povećana sredstva iz Grada Sombora, ali ta sredstva još uvijek nisu na zadovoljavajućoj razini. Recimo, Općina Šid izdvaja svega 170 eura da bi ispoštovala zakonsku obvezu. Zahvalni smo na velikim izdvajanjima od strane Hrvatske: za kapitalni projekt, za kadrovsko snaženje i za projekt poljoprivrede, koja sredstva ćemo sada podijeliti. Predvidjeli smo ponovno povećanje sredstava iz Hrvatske. Koliko dobro ih mi apsorbiramo, toliko će Hrvatska ulagati u nas«, kazala je Vojnić.

Dodala je kako će Hrvatsko nacionalno vijeće nastaviti inzistirati na većim izdvajanjima iz Srbije za potrebe nacionalnih manjina.

»Nećemo odustati od toga da država osigura veća sredstva kako bi se nacionalna vijeća mogla razvijati u svojoj državi«, poručila je Vojnić.

Osim o financijskim izvješćima i planovima za ovu godinu, vijećnici su, između ostalog, odlučivali i o odlukama o davanju mišljenja u postupku imenovanja ravnatelja Gradskog muzeja te Osnovne škole *Matija Gubec*. Na dnev-

nom redu bila je i Odluka o davanju mišljenja po Javnom natječaju Grada Sombora za financiranje ili sufinanciranje projekata udruga koje njeguju identitete nacionalnih zajednica na teritoriju Grada Sombora, na koju je reagirao vijećnik **Tomica Vuković**, izrazivši nezadovoljstvo iznosom sredstava koji je Vijeće predložilo za HKUD *Vladimir Nazor* – oni su, naime, tražili 370.000 dinara, dok je HNV predložio da im se dodijeli 250.000 dinara. Kako je obrazložila predsjednica Jasna Vojnić, Grad Sombor ukupno je opredijelio 630.000 dinara i kada bi se predložilo onoliko koliko *Nazor* traži, ostale četiri udruge s teritorija Grada Sombora (*KUDH Bodrog*, *HKPD Silvije Strahimir Kranjčević* i *UG Urbani Šokci*) dobile bi značajno manje.

Točka dnevnog reda koja je izazvala zanimanje vijećnika bila je informacija o statusu natječaja za poljoprivredu.

Kako je objasnila predsjednica HNV-a, natječaj za poljoprivredu sada će ponovno biti aktualan, kada će se ponovno naći na Vladi s udvostručenjem sredstava. Navela je da je nedavno zatvoren natječaj za poljoprivredu izazvao veliko zanimanje, s ukupno 353 pristigle prijave. Kako je istaknula, značajan broj aplikacija bio je nepotpun, dok su stvarne potrebe poljoprivrednika višestruko nadmašile prvobitno planirana sredstva.

»Premijer **Plenković** rekao je da ćemo, ukoliko postoji potreba, udvostručiti sredstva te ćemo, umjesto 500.000 eura, dobiti milijun. To je zaista velika stvar i velik privilegij.«

Prema njenim riječima, očekuje se još milijun eura iz Ministarstva poljoprivrede, čime će ukupan fond dosegnuti dva milijuna eura za poljoprivrednike u Srbiji za ovu godinu. Vojnić je pozvala prijavitelje na strpljenje, podsjećajući na iskustva iz prethodnih prekograničnih projekata.

»Slično je bilo i s prekograničnim programima – dok prvi projekti nisu krenuli, sve je išlo sporije, ali kasnije je proces postao znatno jednostavniji.«

Iako je bilo više pitanja na sjednici od strane vijećnika, sve točke dnevnog reda usvojene su jednoglasno.

M. V. R.

Milanović zbog Vučića otkazao Proces Brdo – Brijuni

Hrvatski predsjednik **Zoran Milanović** otkazao je sastanak šefova država Procesa Brdo – Brijuni koji je ove godine trebao biti održan u svibnju u Hrvatskoj. Razlog je predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić** i njegove sve kontroverznije izjave, zbog čega je Milanović ocijenio da u ovakvim okolnostima Vučićev dolazak u Hrvatsku nije moguć. Proces Brdo – Brijuni inicirale su Hrvatska i Slovenija s ciljem unaprjeđenja odnosa na području jugoistočne Europe. O novom terminu sastanka hrvatski predsjednik dogovorit će se sa slovenskom predsjednicom **Natašom Pirc-Musar**, supredsjedateljicom Procesa.

Kako prenosi HRT, iz Ureda predsjednika Milanovića stiglo je priopćenje u kojem se između ostalog navodi kako su političke izjave i postupci predsjednika Srbije Aleksandra Vučića kojima svjedočimo posljednjih dana i tjedana u potpunoj suprotnosti s ciljem Procesa Brdo – Brijuni, narušavaju međudržavne odnose i ugrožavaju mir i stabilnost na području jugoistočne Europe. Predsjednik Hrvatske Milanović smatra kako u takvim okolnostima ne postoje uvjeti i nije moguć dolazak predsjednika Srbije Vučića u Hrvatsku.

O otkazivanju planiranog sastanka u Hrvatskoj obaviješteni su šefovi država koji su trebali sudjelovati na sastanku na Brijunima. Idući sastanak šefova država Pro-

cesa Brdo – Brijuni bit će održan kada se za to steknu uvjeti, a nakon konzultacija predsjednika Milanovića i predsjednice Slovenije Nataše Pirc-Musar, kao supredsjedatelja Procesa Brdo – Brijuni, navodi se u priopćenju iz Ureda predsjednika Hrvatske.

Predsjednik Srbije Vučić izjavio je u ponedjeljak da podržava odluku predsjednika Hrvatske Milanovića o otkazivanju samita Procesa Brdo – Brijuni, navodeći da »njemu tamo nije mjesto«. Vučić je za *Tanjug* kazao da mu je kao predsjedniku Srbije važnije bilo da posjeti Jasenovac i položi cvijeće nego da sudjeluje na skupu na Brijunima.

Kako je kazao, na sastanke poput Brdo – Brijuni procesa spreman je dolaziti »profesionalno«, kako bi čuo i drugu stranu i razgovarao, ističući da nikada nije izbjegavao dijalog.

Vučić je u subotu optužio Hrvatsku za »divljaštvo« nakon zabrane ulaska srbijanskom povjesničaru **Milošu Koviću** te najavio prosvjednu notu. Također je, kako prenosi HRT, u više navrata optužio Hrvatsku da stvara vojni savez s Albanijom i Kosovom usmjeren protiv Srbije. Srbijanski dužnosnici optužili su Hrvatsku za sudjelovanje u poticanju antivladinih prosvjeda u susjednoj zemlji.

Hrvatski dužnosnici, s druge strane, Srbiju su u više navrata nazvali »sigurnosnim problemom« zbog nabave naprednih vojnih sistema iz Kine.

Z. V.

Lokalni izbori u 10 gradova i općina

U nedjelju, 29. ožujka, održani su lokalni izbori u 10 gradova i općina. Građani su na izborima birali vijećnike Skupštine grada Bora, kao i zastupnike u općinama Smederevska Palanka, Bajina Bašta, Kula, Lučani, Aranđelovac, Kladovo, Knjaževac, Majdanpek i užičke gradske općine Sevojno.

Prema rezultatima koje je u srijedu objavila Republička izbora komisija, u gradovima i općinama najviše glasova osvojila je Srpska napredna stranka čiji je nositelj liste bio **Aleksandar Vučić**.

Lokalne izbore pratio je rekordan broj promatrača, među kojima su i domaći i strani, a uključuju i organizacije koje se promatranjem izbornog procesa bave već godinama, kao i novoformirane promatračke timove.

Kako je objavila CRTA, promatrači su svuda vidjeli vođenje paralelne evidencije, slučajeve ugrožavanja tajnosti glasovanja i organiziranog dovođenja birača, koje ukazuje na moguće glasanje pod pritiskom, ali u svjetlu batinjanja, potezanja oružja i širenja straha, ti nedostaci izbora neopravdano se čine »manje« ozbiljnim, ističe se u priopćenju organizacije CRTA.

Nakon zatvaranja birališta i objave pobjede od 10:0, Aleksandar Vučić kazao je kako se nada »da će poslije ovoga neki ljudi prekinuti hajku na sve koji drugačije misle. Jedva smo izbjegli ogromno zlo, potezali su neki i oružje, mediji upadali u kol centre«.

Z. V.

Ravnatelj i glavni urednik *Hine* posjetili HNV

Ravnatelj novinske agencije *Hina* **Siniša Kovačić** i glavni urednik **Serđo Obratov** posjetili su u ponedjeljak, 30. ožujka, Hrvatsko nacionalno vijeće, gdje su se sastali s predsjednicom **Jasnom Vojnić** i njezinim timom, a sastanku su nazočili i generalni konzul Generalnog konzulata RH u Subotici **Velimir Pleša**, ravnateljica *Hrvatske riječi* **Karolina Bašić**, predsjednik Upravnog odbora **Vinko Cvijin** te v. d. ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Josip Bako**.

Predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća Jasna Vojnić istaknula je da ta institucija već ima dobru suradnju s *Hinom*, ali da je cilj sastanka njezino dodatno unaprjeđenje i veća vidljivost Hrvata u Srbiji.

»Mi već od ranije jako dobro surađujemo s *Hinom*, ali evo danas smo htjeli produbiti našu suradnju i vidjeti na koji način Hrvati u Srbiji mogu još više dobiti na vidljivosti. Svi znaju da Hrvati u Srbiji imaju jako puno projekata, Hrvatska je jako puno počela ulagati u našu zajednicu i nama je cilj da se što više prezentiramo u pozitivnom svjetlu«, kazala je Vojnić.

Dodala je da je u posljednje vrijeme primjetno veće otvaranje prema medijima, ali i da u javnom prostoru i dalje postoji problem govora mržnje.

»U posljednje vrijeme malo smo se više otvorili prema medijima i zahvalni smo što nas više prate, ali smo svjesni da u medijskom prostoru još uvijek perzistira normalizirani govor mržnje, nažalost koji dolazi od najviših predstavnika vlasti i koji se ne osuđuje i koji utječe na sveukupnu percepciju i jednog i drugog stanovništva u obje države. Postoje pozitivni pomaci u tom smjeru, primjerice ministar **Berisha** osudio je govor mržnje posljed-

nji put kada je bio. Nekada se to nije događalo i želimo doprinositi da svaki dan bude pomaka i da se percipiramo pozitivno jer smo lojalni građani Srbije, volimo svoje, poštujemo svoje, volimo i svoju matičnu državu«, kazala je predsjednica HNV-a.

Vojnić je naglasila da je važno da se zajednica prikazuje u pozitivnom svjetlu i da teme budu vidljive i izvan Srbije.

»Želimo biti prikazivani u pozitivnom svjetlu, a ne samo kad su neki negativni napisi. Zbog toga nam je jako drago što su danas s nama ravnatelj i glavni urednik jer želimo da oni sadržaji koji su nam važni budu vidljivi ne samo u Srbiji nego i u Hrvatskoj i svim Hrvatima diljem svijeta«, rekla je Vojnić.

Ravnatelj *Hine* Siniša Kovačić kazao je da ta agencija, kao najveća novinska agencija u Hrvatskoj, ima odgovornost izvještavati o Hrvatima izvan domovine.

»*Hina* je najveća novinska agencija u Hrvatskoj i šire i svjesni smo naše obveze i odgovornosti da izvještavamo o događajima u Hrvatskoj i izvan Hrvatske, poglavito u državama gdje žive Hrvati. I upravo s tim ciljem da se snaži to izvještavanje, da damo još veću vidljivost temama, događajima i osobama Hrvatima izvan domovine, došli smo danas u Suboticu«, kazao je Kovačić i dodao je da je *Hina* spremna unaprijediti suradnju i dodatno ojačati vidljivost tih tema.

»Spremni smo unaprijediti našu suradnju, spremni smo dati veću vidljivost istini, odnosno na profesionalan način, temeljito, vjerodostojno ispunjavati i našu zakonsku obvezu«, poručio je Kovačić.

M. V. R.



Preustroj vojne granice »preselio« kajkavce

Od svih hrvatskih regionalnih zajednica u Srbiji, a najveći broj ih živi u Vojvodini, Hrvati u Banatu su najmalobrojniji i najmanje istraživani. Na prostoru Banata oni ne predstavljaju homogenu zajednicu koja živi na bliskom prostoru. Žive disperzno diljem Banata, doseljavali su iz različitih područja, a u osnovi bili su govornici različitih narječja hrvatskoga jezika. Zajedničko svim skupinama je da se susreću s demografskim regresom, problemima očuvanja nacionalnog i kulturnog identiteta i izazovima asimilacije

Za sve manjinske zajednice od iznimne važnosti za njihov kolektivni identitet je znanje o sebi koje podrazumijeva memoriju o podrijetlu, autohtonosti ili naseljavanju, prisutnosti na nekome prostoru, potvrđenost u toponimiji (npr. ojkonomi s etničkim predznakom), elementima vlastite kulture, jezika. Kada je riječ o Hrvatima u Vojvodini i Srbiji, imaju status nacionalne manjine i heterogenoga su podrijetla. Najstarije zajednice su one u bačkome Podunavlju i Srijemu koje svoj kontinuitet mogu pratiti do ranoga srednjovjekovnoga razdoblja. U razdoblju osmanske vlasti i nakon nje pristižu nove skupine, a uz hrvatski etnonim pojavljuju se nova subetnička imena Bunjevci, Šokci, Dalmati, Raci i druga. Među svim regionalnim i subetničkim zajednicama Hrvata u Vojvodini najmanje istraživana skupina su oni u Banatu, zasigurno i zbog njihove manje brojnosti. Međutim, niti na prostoru Banata Hrvati nisu jedna homogena zajednica već su naseljeni disperzno iz različitih ishodišnih prostora i različitih dijalektalnih karakteristika.

Doseljavanje iz Pokuplja i Turopolja

Potvrdu najranije nazočnosti stanovništva s područja današnje Hrvatske u Banatu može se pronaći u srednjovjekovnome plemstvu koje je obnašalo različite dužnosti i imalo posjede (npr. Talovci) ili među dubrovačkim trgovcima u Podunavlju koji su imali kolonije u Kovinu i Temišvaru. Dugu prisutnost, najkasnije od XVI. st., imali su u Radni, Lipovi u istočnome rumunjskome dijelu Banata. U Rumunjskoj je prisutna malobrojna

zajednica u Rekašu i napose u Karaševu s okolnim naseljima gdje se spominju još u srednjem vijeku (Krpan, 1990b). Brojnije naseljavanje Hrvata odvijalo se u drugoj polovici XVIII. stoljeća, zbog preustroja vojne granice. Doseljavanje nije teklo u isto vrijeme niti je potjecalo iz iste sredine. Prema narječjima kojima pripadaju (štokav-



Boka

Sa konjima

sko, kajkavsko, čakavsko, torlačko), ili su pripadali u vrijeme doseljavanja, može ih se podijeliti prema grupama naselja u četiri skupine: jugozapadni Banat (širu okolicu Pančeva) i naselje Perlez naselili su štokavci, središnji Banat naseljavaju kajkavci iz Pokuplja, uglavnom plemstvo, u Čenej, u susjedstvu kajkavaca iz Pokuplja, početkom XIX. st. doselili su se čakavci iz brinjskoga kraja,

a u okolici Vršca naselili su se torlaci, Karaševci iz karaševskih sela u istočnome, brdskome dijelu Banatu (Bara, 2014).

Segment o kojem se najviše istraživalo i pisalo je preseljenje iz matičnog kraja Pokuplja (širi prostor toka rijeke Kupe) i Turopolja (povijesna mikroregija južno od Zagreba) u Banat. Većina doseljenih u Boki potjecala je iz Berkeševine, Slane, Šimunove Poljane i Jame, sela na rijeci Kupi i rječici Glini (Messner-Sporšić, 1931, 194). Znanje o ishodišnom kraju, predaje o podrijetlu, snažno oblikuju identitet stanovništva, napose ako se ono razlikuje u bitnim markerima od susjednoga stanovništva (jezik, običaji, društveni status i sl.).

Preustroj vojne granice potaknuo je i preseljenje Hrvata kajkavaca iz Pokuplja i Turopolja u središnji Banat. Odlukom Marije Terezije (1778.) znatan dio posjeda zagrebačkoga biskupa i turopoljskoga plemstva trebao je biti ustupljen vojnoj upravi. Nakon dugogodišnjih prego-



vora postignut je sporazum (1801.) kojim su oštećeni plemići dobili selišta Sarču (danas Sutjeska), Modoš (danas Jaša Tomić) i Biled (danas u Rumunjskoj). Naseljeni su u Neuzinu (Hrvatska Neuzina), Boku (Hrvatska Boka) i selište Biled. Hrvati su naselili još i Klariju (Hrvatska Klarija, danas Radojevo), Keču (Hrvatska Keča u Rumunjskoj), kasnije u manjem broju obitelji Jarkovac, Botoš, Konak (Kanak) i Margiticu (danas Banatska Dubica). Preseljavanje je započeo biskup **Tomo Galjuf** (1788.), a nastavio i dovršio biskup **Maksimilijan Vrhovac** (Messner-Sporšić 1931, 1934). Ukupno je oko 1.000 Hrvata naseljeno na području navedenih sela i okolnih pustara.

Život u zasebnim naseljima

Nakon doseljenja Hrvati plemićkoga podrijetla živjeli su u zasebnim naseljima ili dijelovima naselja odvojeno od drugih naroda, a takav vid segregacije stanovanja, pa i društvenih odnosa, zadržao se još dugo. Mehanizmi koji

su omogućavali održavanje takvog stanja bili su posljedica više čimbenika: staleških, ekonomskih, etničkih, jezičnih i vjerskih razlika u odnosu na okolno stanovništvo. Navedena hrvatska sela bila su višestruko povezana kolektivnim pamćenjem o zajedničkom podrijetlu predaka i ženidbenim vezama (Bara i Žigmanov, 2009).

Iz upisa u matice mogu se rekonstruirati prve godine života u novoj sredini i društveni odnosi. Zbog nepostojanja župa u vrijeme naseljavanja u nekim od naselja u koja su doselili vjerske potrebe su obavljali u bližim rimokatoličkim župama poput Njemačkoga Modoša (danas Jaša Tomić), Stefanfölda (danas Krajišnik) i Gyertyámosa (danas Čärpini). Među upisima krštenih, kumova i svjedoka u matičnim knjigama krštenih i vjenčanih susrećemo uz poznata i pojedina prezimena koja kasnije nisu zabilježena kod drugih autora u istraživanjima. Primjerice, u matičnim knjigama krštenih Njemačkog Modoša u razdoblju 1780. – 1793. zabilježena su prezimena: 1780.

Krelko i Kolarović (Kolarovics) iz Kečkemeta, iz Modoša, 1782. Kolić (Kolits) iz Šurjana, 1782. Kolesarović (Kollesarovics) iz Šurjana, 1789. Miević (Mievics) i Ilijević (Illjevics) iz Konaka, 1789. Banović (Banovics), 1789. Lugović (Lugovits) iz Zagreba (Zagrabia), 1789. Dobrenić (Dobrenics) iz Konaka (poslije Neuzine), Dvorniković (Dvornikovich) iz Neuzine, Makerović ? (Mathekovics Makerovics ?), 1789. Kobić (Kobics) iz Slavonije, 1790. Medved, Kerpatić (Kerpatics), Kerdenić? (Kerdenics?), Sribić/Serbić (Serbics/Szerblics), 4 Kaukin (vjerojatno Kaurin, tj. Kaurić), Kaurić (Kavorics), Turković (Turkovics) iz Neu-

zine, 1790. i 1792. Mioković/Mihoković (Miokovics/Mihokovics) iz Boke, 1789. Branatić (Branatics) iz Boke, 1790. 1790., 1791. Dobrenić/Dobrenović (Dobrenovics) iz Neuzine, zatim 1790., 1791. Lukinić, koje susrećemo i u drugim izvorima podataka, iz Neuzine, 1791. Adamović (Adamovics) iz Sarče (ex antiqua Szarcsia), isti kasnije iz Modoša, 1791. Matleković (Matlekovics) iz Modoša, Miković (Mikovics) 6 iz Bardanya (Párdány – danas Međa), 1792. Bernardić (Bernardics), Uzbašić (Uzbasics), Ilijević iz Boke, 1793. Mijević (Miyevics) i Zelić (Zelich) iz Boke, 1793. Banović (Banovics), Cvetković (Cvetkovics), Kaurić (Kavorics), Žužić? (Zozics), Berković (Berkovich), Medved iz Neuzine itd.

U početku su to u pravilu unutaretnički brakovi kojima za podrijetlo u pravilu piše »ex Croatia Neuzina«, »Zagrabia ma. Varadino«, »Crisio ex Croat« i sl.

Mario Bara
(Zbornik radova *Hrvati u Boki*, 2025.)

Mons. Josip Ivešić, župnik u Rumi i generalni vikar Srijemske biskupije

U društvu stvarajmo ozračje življenja evanđelja



Krist je preko muke i križa pobijedio te slavno »iskoračio« iz groba i ustao na novi život. Na nama kršćanima je da činimo te male korake »ustajanja«, obnove, života i radosti. Potrebno je učiniti prvi korak i prema drugome i drugačijem, a ne čekati da taj netko učini korak prema nama. Kristova muka, smrt i uskrsnuće je snažna poruka Božje ljubavi i nade za sve ljude. Tu poruku želim nositi i ja danas, svakom čovjeku

Intervju vodio: Marko Tucakov

Josip Ivešić rođen je 2. kolovoza 1973. godine u Jarugama, župa Sikirevci. Po završetku teološkog studija u Đakovu zaređen je za svećenika Đakovačke ili bosanske i Srijemske biskupije 29. lipnja 1998. u Đakovu. Od 1998. do 2001. godine bio je župni vikar u Donjem Miholjcu, zatim do 2004. godine župnik u Baranjskom Petrovom Selu i upravitelj župe u Torjancima. Od 2004. imenovan je župnikom u župi u Josipovcu II. Od 2012. godine pa do 2022. obnašao je službu župnika u župi Dobrog Pastira u Đakovu. Godine 2012. imenovan je dekanom Đakovačkog dekanata i tu službu je vršio sve do 2020. godine. Bio je član Nadbiskupijskog katehetskog vijeća i Vijeća za dodjelu mandata Đakovačko-osječke nadbiskupije. Od 2002. godine bio je povjerenik

za Pastoral ministranata, a od 2007. i tajnik Odbora za ministrante pri Vijeću za sjemeništa i duhovna zvanja. Od 2008. je član CIM-a (Međunarodnog saveza za pastoral ministranata), a od 2019. je i član Predsjedništva CIM-a. Dana 1. kolovoza 2022. imenovan je generalnim vikarom Srijemske biskupije.

► **Rođeni ste u Slavoniji, školovali ste se u Đakovu, a već nekoliko godina služite kao generalni vikar Srijemske biskupije i župnik u Rumi. Kako ste doživjeli prijelaz iz Slavonije u Srijem i što Vas je najviše iznenadilo u pastoralnom radu ovdje?**

Siguran sam kako je barem jednom dijelu Vaših čitatelja poznato da je od 1773. godine pa do 2008. godine Srijemska biskupija bila ujedinjena s Đakovačkom

biskupijom. Tadašnje dvije biskupije nosile su naziv Đakovačka ili bosanska i Srijemska biskupija. Upravo sam za naslov tih biskupija i ja 1998. godine zaređen za svećenika. Zbog toga mi Srijemska biskupija nije bila nepoznata. Ipak, imajući u vidu da je moja posljednja služba u Đakovačko-osječkoj nadbiskupiji bila u župi Dobroga Pastira u Đakovu, koja je velika po broju vjernika i župnih suradnika, bilo je potrebno određeno vrijeme prilagodbe na situaciju u Srijemskoj biskupiji. Činjenica da su ovdje, po broju vjernika katolika, male zajednice, s jedne strane otvara mogućnost kvalitetnijeg pastoralnog rada i pristupa, ali i nosi mnoge izazove. Bogata prošlost i činjenica da je na ovim prostorima nekada bilo puno više vjernika katolika, kao da je svojevrsni teret današnjim zajednicama. Smatram kako prošlost trebamo čuvati, ali u isto vrijeme u današnjim uvjetima stvarati male zajednice koje mogu biti snažan element ostanka i opstanka vjernika katolika na ovim prostorima.

► **Srijemska biskupija je mala po broju vjernika, ali ima bogatu povijest i strateški položaj. Kako biste opisali današnje stanje katoličkih zajednica u Srijemu?**

I prije moga dolaska u Srijem bila mi je poznata bogata povijest Srijemske biskupije, ali moram priznati da je sada još više otkrivam i upoznajem. Važno je naglasiti da s područja Srijema dolaze neke vrlo važne ličnosti: kako (rano)kršćanske tradicije, tako i društvenog života. Zadaća današnjih zajednica je očuvati to bogatstvo katoličkog, kulturnog i nacionalnog života. Unatoč tomu što su danas mnoge zajednice jako male i često još uvijek pod različitim pritiscima, uz pomoć i podršku svih nas mislim da su u stanju odgovoriti na izazove današnjeg vremena. Važan je ustrajan i predan rad te autentično življenje kršćanskih vrednota.

► **Proslavili ste 25. obljetnicu svećeništva 2023. godine. Što biste danas, s ovim iskustvom, poručili mladom čovjeku koji razmišlja o svećeničkom pozivu u ovim krajevima? Kako vidite mjesto rada s ministrantima, u kojem ste puno angažirani, u tom smislu?**

Prije svega, želim zahvaliti dragome Bogu i svojoj obitelji da sam proslavio 25 godina svećeničke službe, a sad već ušao i u 28. godinu svećeništva. Božji je to dar i poziv. Svima mladima htio bih poručiti da Bog računa s njima i da za svakoga ima neki plan. Siguran sam da neke poziva i da ga iz bližega slijede u svećeničkom ili redovničkom pozivu. Želim im zajedno sa sv. Ivanom Pavlom II. reći: »Ne bojte se, otvorite vrata Kristu«. Kada čovjek surađuje s Bogom, uči nas sv. Pavao da Bog sve okrene na dobro. Biti svećenik, redovnik ili redovnica danas, bilo gdje, tako i u Srijemu, veliki je izazov. Ne treba se bojati izazova, oni su tu da nas ojačaju. Kada je u pitanju pastoral duhovnih zvanja, važnu ulogu ima i pastoral ministranata. Mnogi svećenici danas bili su ministranti u svojim župama. Kroz angažman u međunarodnom pastoralu ministranata četiri puta organizirao sam hodočašće ministranata u Rim zajedno s više desetaka tisuća ministra-

nata iz Europe i svijeta. Drago mi je kada sretnem danas svećenike ili bogoslove koji kažu da su išli na ministrantsko hodočašće u Rim. Zahvalan sam Bogu da Srijemska biskupija za sada ima jednog bogoslova u Bogoslovnom sjemeništu u Đakovu i jednu kandidaticu u zajednici Milosrdnih sestara sv. Križa, također u Đakovu. Siguran sam da će barem još neki mladi slijediti njihov primjer.

► **Hrvatska (i katolička) zajednica u Srijemu i Vojvodini suočava se s odlaskom mladih, asimilacijom i demografskim izazovima. Kako Crkva odgovara na te procese?**

Ovaj problem prisutan je i u mnogim drugim državama, dakako i u Srbiji. Mislim da je tu puno važnija uloga cjelokupne društvene zajednice, koja će stvarati pozitivno ozračje i sigurniju budućnost za sve, a osobito za mlade ljude. Srijemska biskupija također može i treba biti podrška mladima: kroz podršku njihovim udrugama, kroz organiziranje biskupijskog susreta mladih, križnog puta mladih i druge načine njihovog boljeg povezivanja i upoznavanja. Smatram da je potrebno više učiniti na nadžupnom i dekanatskom povezivanju mladih kroz različite susrete i druženja. Treba prepoznati što je to što na osobit način zanima mladog čovjeka te upravo tu i na taj način djelovati. Jedan od načina su svakako mediji i društvene mreže. Srijemska biskupija je aktivna i na tom području.

► **Srijemska biskupija dio je Đakovačko-osječke crkvene pokrajine. Koliko ta povezanost s »domovinskom« Crkvom pomaže u Vašem radu i kakva je suradnja s biskupijama u Hrvatskoj?**

Srijemska biskupija je bila dva i pol stoljeća ujedinjena s Đakovačkom biskupijom te je logično da je ta povezanost i danas jasno vidljiva i prisutna. Većina svećenika Srijemske biskupije rodom su s područja današnje Đakovačko-osječke nadbiskupije, a određeni broj svećenika je dan na »pomoć« Srijemskoj biskupiji. Suradnja dakako postoji i s drugim nad/biskupijama, kako u Srbiji, tako i u Hrvatskoj. Svećenici iz više nad/biskupija iz Hrvatske, organizirano ili pojedinačno, posjećuju Srijemsku biskupiju, te se na taj način izbliza upoznavaju sa situacijom u Srijemu. Jedan vid konkretne povezanosti su hodočašća u Srijemsku Mitrovicu te osobito u Biskupijsko svetište Majke Božje na Tekijama.

► **Približite nam značaj financiranja projekata katoličkih župa u Srijemu od državnih tijela Hrvatske? Kako se Srijemska biskupija organizira u tom smislu i kako ih provodi?**

Srijemska biskupija ima 31 župu te gotovo svaka župa ima po nekoliko filijalnih zajednica. U tim zajednicama nalazi se veliki broj crkvenih objekata, od kojih je veliki broj spomenika kulture. Nastojimo na sve načine, ne samo sačuvati i obnovljati ove objekte, nego i zajednice koje se okupljaju u ovim mjestima. Ovim putem zahvaljujem svima koji na različite načine pomažu našu Biskupiju. Među njima je svakako Vlada Hrvatske, Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU, županije, gradovi



i općine. Na žalost, u našim župama redovito nemamo osobe koje bi se bavile ovim i sličnim projektima te je to često prepušteno sposobnosti i snalažljivosti župnika ili same Biskupije. Ovi projekti su redovito najčešći izvori za infrastrukturne radove, ali i različite pastoralne i kulturne aktivnosti.

► **Pojasnite nam razliku u službenoj statistici broja katolika u Srijemu: u papinskom statističkom godišnjaku *Annuario pontificio* navedeno je za godinu 2022. da Srijemska biskupija ima 47.500 rimokatolika, dok po popisu stanovništva iz te iste godine izjašnjenih katolika oba obreda na istom području ima 17.303, što je značajno manje od iskazanog broja samo rimokatolika od strane Svete Stolice.**

Osim službenog popisa stanovništva, koji se redovito provodi u nekoj državi i koji ne mora (i ne može) uvijek pokazati sve podatke sto posto točno, postoji i »Pastoralni izvještaj«, kojega svećenici (župnici) na kraju jedne godine dostavljaju biskupiji, a biskupija Svetoj Stolici. Svaka župa posjeduje ili treba posjedovati *Status animarum* (popis vjernika), kao i da svećenik jednom godišnje o blagoslovu obitelji susreće vjernike i ima priliku upoznati se s konkretnim promjenama u svojoj župi. Kada je u pitanju Srijemska biskupija, treba imati na umu i da župa Uznesenje BDM u Zemunu i župa sv. Ivana Kapistrana u Novom Beogradu pripadaju Srijemskoj biskupiji, iako

administrativno pripadaju Gradu Beogradu (pa se teško može znati broj katolika u tim mjestima). Siguran sam da je broj vjernika naveden u *Annuario pontificio* točan. Moguće je da je danas nešto malo manji, zbog negativnog prirodnog priraštaja, što je na žalost problem i u drugim sredinama.

► **Posljednja katolička crkva u Srijemu sagrađena je u Maradiku i posvećena 2017. godine. Poznato je ipak da u Srijemu postoje naselja sa, u današnjem smislu, značajnijim brojem katolika ali bez posvećenog bogoslužnog prostora. Vjernici u Žarkovcu su godinama ranije tražili da im se osigura takav prostor ili podigne crkvice; u Molovinu, Malim Radincima i Vognju udio katolika je veći nego u nekim starim župama. S druge strane, u Novom Beogradu je broj katolika možda najveći u odnosu na sve ostale župe u Biskupiji. Što se planira učiniti po tom pitanju?**

Gradnja nove crkve vrlo je ozbiljan posao kojega treba dobro isplanirati i uzeti u obzir sve što je potrebno za tako ozbiljan projekt. Nisam siguran da je razborito planirati izgradnju novih crkava, u situaciji kada su mnogim postojećim potrebne temeljite obnove. Ipak, kada je u pitanju župa sv. Ivana Kapistrana u Novom Beogradu, žalosna je činjenica da i nakon više od 50 godina njenog postojanja nema svoj liturgijski prostor. No, to nije ovisilo i ne ovisi samo o nastojanjima Srijemske biskupije, nego

i o mnogim drugim čimbenicima koji bi se trebali posložiti da se ova situacija promijeni. Nadam se da će u skoro vrijeme ova župa dobiti svoj liturgijski prostor (crkvu) i da će se ova, jedna od većih zajednica imati gdje okupljati. Ujedno mislim da treba činiti sve što je moguće da se postojeći crkveni objekti zaštite od propadanja, ali i obnove kako bi bili prikladniji za okupljanje vjernika.

► **Kako biste ocijenili odnose Katoličke crkve u Srijemu s vlastima u Srbiji i s drugim vjerskim zajednicama?**

Odnosi Katoličke crkve u Srijemu s državom identični su kao i odnosi drugih katoličkih nad/biskupija u Srbiji. Postoji dobra komunikacija s Upravom za saradnju s crkvama i vjerskim zajednicama, Ministarstvom pravde, s Pokrajinskim tajništvom za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama i drugima. Naravno da prostora za veću suradnju sa spomenutim i s drugim institucijama ima. Preduvjet je otvorenost i spremnost na dijalog svih strana. Kada je u pitanju suradnja na lokalnim razinama, iskustva su različita: od vrlo pozitivnih do, na žalost, i vrlo negativnih iskustava. Što se tiče suradnje s drugim vjerskim zajednicama, i ona je vrlo različita. Postoje primjeri vrlo dobre suradnje, međusobnog uvažavanja i dijaloga. Posebno bih istaknuo »Ekumenski koncert«, koji se 14 godina zaredom održava u župi Uznesenja BDM u Zemunu i na kojem sudjeluju predstavnici svih triju kršćanskih crkava. Godine 2024. u kapeli Gospe od mira u Srijemskim Karlovcima obilježeno je 325 godina potpisivanja *Karlovačkog mira*, u kojem je osim kršćanskih crkava udjela uzela i Islamska zajednica. Bio je to snažan trenutak zajedničke molitve za mir. Smatram da i ovdje ima i te kako prostora za još veću i snažniju suradnju, te promicanje dijaloga i zajedništva.

► **Kako ocjenjujete suradnju sa svijetom kulture, konkretno Hrvatskim kulturno-prosvjetnim društvom *Matija Gubec* u Rumi, jednim od najstarijih udruga hrvatskog predznaka koje aktivno djeluju na našem podeblju? Što bi se moglo više uraditi u tom okviru?**

Crkva kroz čitavu svoju povijest podržava kulturu i njezin rast kao dio cjelovitog odgoja svakog čovjeka. Kulturna društva, osobito na ovim prostorima, imaju snažnu ulogu u očuvanju kulturnog, nacionalnog i općedruštvenog života. Na području župe Uzvišenja sv. Križa u Rumi neprekidno 123 godine djeluje HKPD *Matija Gubec*. Bogu hvala, s ovim društvom župa ima jako dobru suradnju, vjerojatno je to zato jer su jedan veći dio društva članovi i ove župne zajednice. Društvo redovito sudjeluje u misi polnoćki i božičnoj misi, zatim kod mise zahvalnice, zajedno smo sudjelovali u sklopu manifestacije »Božićna ulica« na glavnom gradskom trgu u Rumi i slično. Na isti način i ja kao župnik uključujem se u manifestacije HKPD-a i nastojim im biti podrška.

► **U vremenu sekularizacije i materijalizma kako danas naviještati evanđelje u multietničkom i multi-konfesionalnom okruženju Srbije? Što je ključno za vjernike da ostanu »sol zemlje« i kako u tome može pomoći slavlje Uskrsa?**

Prošle godine Pravoslavna i Katolička crkva proslavili su Uskrs, a onda i velike dane prije i poslije Uskrsa u isto vrijeme. Žao mi je što to nije tako svake godine. Spomenuti sekularizam i materijalizam, pa i drugi oblici razvodnjavanja duhovnog ali i društvenog života uopće, zahvaća podjednako sve vjerske zajednice i društvo u cjelini. Stoga nam je činiti sve da zajednički oblikujemo društvo u kojem živimo te da u njemu stvaramo ozračje istinskog življenja i svjedočenja evanđelja. Teško je očekivati da će netko drugi u naše ime mijenjati društvo u kojem živimo. Nužno je da svatko pođe od sebe te da si postavi pitanje »što ja mogu učiniti da se više dobra dogodi u mojoj obitelji, u susjedstvu, gradu/mjestu u kojem živim, u mo-

Važno je naglasiti da s područja Srijema dolaze neke vrlo važne ličnosti: kako (rano)

kršćanske tradicije, tako i društvenog života. Zadaća današnjih zajednica je očuvati to bogatstvo katoličkog, kulturnog i nacionalnog života. Unatoč tomu što su danas mnoge zajednice jako male i često još uvijek pod različitim pritiscima, uz pomoć i podršku svih nas mislim da su u stanju odgovoriti na izazove današnjeg vremena. Važan je ustajan i predan rad te autentično življenje kršćanskih vrednota.

joj župnoj zajednici? Što mogu učiniti da budem istinski svjedok Krista i njegove Radosne vijesti«? Možda me obeshrabruje činjenica da sam 'mali', da nemam dovoljno znanja, mogućnosti, snage; da sam star i bolestan, da sam pojedinac kojemu je bolje/lakše utopiti se u masu i još puno toga što nas često ostavlja da tapkamo u mjestu. Upravo je Uskrs za nas kršćane veliki korak nade. Krist je preko muke i križa pobijedio te slavno »iskoračio« iz groba i ustao na novi život. Na nama kršćanima je da činimo te male korake »ustajanja«, obnove, života i radosti. Potrebno je učiniti prvi korak i prema drugome i drugačijem, a ne čekati da taj netko učini korak prema nama. Kristova muka, smrt i uskrsnuće je snažna poruka Božje ljubavi i nade za sve ljude. Tu poruku želim nositi i ja danas, svakom čovjeku.

Marija Hećimović, umirovljena djelatnica Hrvatske matice iseljenika

Kada posao postane poziv



Hrvatska matica iseljenika (HMI) državna je kulturna ustanova iz Hrvatske koja predstavlja most između Hrvata u domovini i onih iz iseljeničtva i dijaspore, čuvajući identitet i potičući trajne veze koje imaju i kulturnu i društvenu vrijednost. Njezina djelatnica od 1995. do 2015. godine bila je **Marija Hećimović** (rođena **Balažević**), rodnom iz Tavankuta, inače jedna od rijetkih Hrvatica s ovih prostora zaposlena u tamošnjoj državnoj instituciji. Kao istaknuta kulturna djelatnica i dugogodišnja aktivistica u očuvanju identiteta vojvođanskih Hrvata, kroz svoj rad u HMI-u na mjestu voditeljice Odjela za autohtone hrvatske manjine, kao i putem brojnih projekata u zajednici, posvetila se promicanju jezika, običaja i kulturne baštine među mladima i starijim generacijama. U razgovoru za naš tjednik među ostalim otkriva što je inspiriralo njen angažman, koje projekte vezane za ovdašnju hrvatsku zajednicu smatra posebno važnim i kakve su joj danas veze sa zavičajem.

Tavankut – Subotica – Zagreb

Marija Hećimović rođena je 1950. godine u Tavankutu, u obitelji bačkih bunjevačkih Hrvata. Iako se s roditeljima i bratom s devet godina preselila u Suboticu, ističe kako

*Studirajući u Zagrebu, ubrzo sam spoznala razliku u svim područjima života, počevši od kvalitete samoga studija, preko prijatelja koje sam stjecala, do mnogobrojnih kulturnih događanja koja su bila jako pristupačna za studente * Dobila sam posao koji nisam mogla ni sanjati i koji sam obavljala cijelom svojom dušom, svjesna njegove važnosti za Hrvate u Vojvodini*

s puno ponosa naglašava da je rođena u spomenutom selu iz kojeg je, kako kaže, ponijela pregršet najljepših uspomena.

»Mir, žitna polja, *majka* i *dida*, bunjevački običaji i blagdani, osobito Božić, Uskrs, Materice, Oče... imali su poseban sjaj. U obitelji je njegovan osjećaj pripadnosti hrvatskom narodu i osobito je tata to uvijek naglašavao i pazio da brat i ja spoznamo važnost naše pripadnosti. Od osnovne škole u obitelji se znalo da eventualni studij brata i mene jedino može biti u Zagrebu. Ali, život ima svojih iznenađenja u vidu tvrdoglave kćeri pa sam ipak za početak upisala Pravni fakultet u Novom Sadu, jer su sve prijateljice tamo išle. No, nakon prve godine došla sam doma i rekla da ću se prepisati u Zagreb. Sjećam se i danas tatinih suznih očiju nakon mojih riječi«, prisjeća se ona.

Nakon završenog drugog razreda u tavankutskoj OŠ *Matija Gubec*, preseljenjem u Suboticu, osmogodišnje školovanje završila je u OŠ *Jovan Mikić*. Uslijedilo je upisivanje u subotičku Gimnaziju, a nakon jednogodišnjih studija u Novom Sadu, prepisuje se na Pravni fakultet u Zagrebu.

»Prepisivanje na studij u Zagreb bio mi je odličan potez, kako za mene tako i za moju obitelj koju je to osobito veselilo. Studirajući u Zagrebu, ubrzo sam spoznala razliku u svim područjima života, počevši od kvalitete samoga studija, preko prijatelja koje sam stjecala, do mnogobrojnih kulturnih događanja koja su bila jako pristupačna za studente. Nakon dovršenog studija stekla sam osjećaj da nikako ne mogu napustiti Zagreb i vratiti se u Suboticu. Moji roditelji su to prihvatili s puno razumijevanja. Nakon diplome i položenog pravosudnog ispita kratko sam bila zaposlena u Hrvatskim željeznicama, da bih potom prešla raditi u Hrvatsku maticu iseljenika.«

Zdušni rad u HMI-u

Odlučujući trenutak kada je Marija Hećimović shvatila da želi pridonijeti očuvanju hrvatskog identiteta i kulture u svom rodnom kraju, bio joj je, kaže, učlanjivanje u Udruugu vojvođanskih i podunavskih Hrvata u Zagrebu, čiji su glavni inicijatori bili pokojni **Naco Zelić**, **Luka Štilinović** i odnedavno pokojni **Aleksandar Skenderović**.



Hercegovac, 2007.

»Aleksandar Skenderović me je pitao poznajem li nekoga tko ima te i te osobine i tko bi želio raditi u Hrvatskoj matici iseljenika. Sve što je govorio, kao da je opisivao mene. Kada sam ga upitala što mi zapravo želi reći, odgovor je bio: 'Da, bilo bi dobro da se ti prihvatiš toga posla'. I sve je bilo odlučeno. Dobila sam posao koji nisam mogla ni sanjati i koji sam obavljala cijelom svojom dušom, svjesna njegove važnosti za Hrvate u Vojvodini. No ne samo za nas, nego i pripadnike hrvatske nacionalne manjine u Austriji (gradišćanski Hrvati), Mađarskoj, Rumunjskoj, Crnoj Gori, Slovačkoj, Italiji (moliški Hrvati), Sloveniji i Makedoniji.«

Kako ističe, najbolje što joj se moglo dogoditi na novom radnom mjestu bilo je pružanje podrške pri upisivanju i studiranju studentima iz Vojvodine i Crne Gore.

»Od početnih strahova do osmijeha i sreće s diplomom u ruci, nezaboravni su trenuci. Već te prve 1999./2000. akademske godine upisan je 51 kandidat na I. godinu studija. Tog razdoblja sjećam se s posebnim veseljem. Bilo je puno emocija s obje strane. Moj posao za njih sa-

stojao se od osiguravanja smještaja u studentske domove u Zagrebu i nešto malo u Osijeku, Rijeci, Zadru, Splitu i Opatiji, jer je najveći interes bio za Zagreb. Ukupno je bilo upisanih 246 studenta u razdoblju od 1999./2000. do 2005./2006. Sve je to bilo moguće zahvaljujući ugledu Hrvatske matice iseljenika te razumijevanju i pomoći Ministarstva znanosti i obrazovanja u Zagrebu.«

O ostalim poslovima i projektima na kojima je bila angažirana, a koji su se odnosili na afirmaciju i promoviranje kulturnog i društvenog života vojvođanskih Hrvata u Zagrebu, Hećimović kaže:

»Na samom početku rada u Matici bilo je to organiziranje putovanja folklornih društava iz Vojvodine u Hrvatsku. Slijedile su izložbe slika od slame po Hrvatskoj i inozemstvu, donacije za popravak glazbenih instrumenata, zatim sudjelovanje voditelja i članova folkloru u Matičinoj školi folkloru ili sudjelovanje učenika u Maloj školi hrvatskoga jezika u Novom Vinodolskom. Uslijedili su godišnji projekti koji su se ponavljali svake godine. Bila je to nagrada za kulturu *Najse/o*, koju su dobivala sela hrvatskih manjinskih zajednica iz Srbije/Vojvodine,



Austrije, Mađarske, Rumunjske i Slovačke. Nagrada je značila da su čelnici sela i ostali žitelji svojim vrijednim radom sačuvali hrvatski jezik, običaje i sve druge kulturne vrijednosti koje su naslijedili od svojih predaka. Potom je tu bio *Tjedan hrvatskih manjina* u kojem su predstavnici pojedinih manjina svojim nastupima – pjesmom, plesom, glazbom te književnim susretima i prezentacijom likovnog stvaralaštva, pokazali hrvatskoj javnosti reprezen-

tativne uzorke hrvatske kulture koju su baštinili i velikim marom njegovali kroz godine. Veliku važnost imao je i *Forum hrvatskih manjina*, na kojem su se okupljali članci svih hrvatskih autohtonih manjina s predstavnicima iz nadležnih ministarstava i drugih tijela od važnosti za manjinske zajednice. Na Forumu se raspravljalo o aktualnim prilikama i problemima u životu manjinskih zajednica te mogućoj pomoći za prevladavanje poteškoća. Potom rado posjećeni *Dani pučkoga teatra u Hercegovcu* na kojima su nastupale kazališne amaterske skupine iz manjinskih zajednica i time nam prezentirale i taj vid svojega kulturnog stvaralaštva na hrvatskome jeziku».

Marija Hećimović ističe kako joj je rad s mladima bio osobito dragocjen.

»Bili su to srednjoškolci na pragu života, s velikim entuzijazmom. Doživljavala sam ih kao svoju djecu koja su došla u veliki grad u kojem ima puno nepoznanica za njih, a ja sam bila u prilici davati im osjećaj da kao zaposlenica u Hrvatskoj matici iseljenika mogu olakšati te teške početke. Nadam se da sam u tome i uspjela i puno mi znači zahvalnica studenata koja glasi: 'Klub studenata Hrvata iz Vojvodine i Crne Gore: U ime studenata, sadašnjih i onih prije nas, jedno veliko HVALA na svemu što ste učinili za nas, u Zagrebu, 16. 6. 2006. Vaši studenti«, navodi ona dodajući kako je suradnja i sa starijim članovima ovdašnje hrvatske zajednice bila besprijekorna te kako je osjećaj povezanosti i spremnosti na suradnju bio neponovljiv.

Poslovne i privatne veze sa zavičajem

Rad u Matici podrazumijevao je ravnopravnu zastupljenost svih manjinskih zajednica u realizaciji inicijativa i projekata, a kada je u pitanju njeno rodno selo, pomogla je primjerice kod nabave udžbenika na hrvatskom jeziku te povezivanja tavankutske OŠ *Matija Gubec* s istoime- nom školom u Gornjoj Stubici u Hrvatskoj.

Na prijedlog HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta 2018. godine dodijeljeno joj je Priznanje *Ban Josip Jelačić* koje Hrvatsko nacionalno vijeće dodjeljuje za društveni rad u hrvatskoj zajednici.

»Sretna sam i zahvalna na vrijednom priznanju. Kroz cijeli tekst mogli ste osjetiti moju iznimnu sreću što sam imala priliku doprinijeti društvenom radu hrvatske zajednice«, ističe ona tim povodom.

Njezinim odlaskom u mirovinu vojvođanski Hrvati ostali su bez uistinu predane aktivistice, zagovarateljice i realizatorice brojnih aktivnosti zahvaljujući kojima je olakšan, odnosno obogaćen život pojedinih pripadnika ovdašnje hrvatske zajednice. Na pitanje jesu li nakon njenog odlaska nastavljene sve te aktivnosti, odgovara:

»Život nosi svoje promjene pa su realizacije projekata koji su bili karakteristični za moje vrijeme djelomice promijenjeni. Iz razgovora s kolegama iz Matice saznala sam da trenutno postoje projekti *Seminar bunjevačkog stvaralaštva*, Tavankut; *Cro-Etno festival*, Molise i *Forum hrvatskih manjina*«.



Posjet izaslanstva Hrvatskog akademskog društva iz Subotice (predsjednik HAD-a Dujo Runje, Tomislav Žigmanov i Hrvoje Tikvicki) HMI-u (Vesna Kukavica, ravnatelj HMI-a Nikola Jelinčić i Marija Hećimović), 2005.

O trenutnoj situaciji Hrvata u Vojvodini kada je riječ o očuvanju jezika, običaja i kulturnog identiteta, Marija Hećimović kaže kako vjeruje da se i dalje predano radi na tome, te posebno ističe uvođenje hrvatskog jezika u nastavu, rad svih hrvatskih institucija i društava, kao i značajan doprinos Hrvatskog nacionalnog vijeća.

A o vrijednostima koje smatra najvažnijim za prenošenje budućim generacijama kada je u pitanju identitet, kaže:

»Smatram da je najvažnije ono što osjetimo i doživimo u obitelji. Kućni odgoj je po meni presudan, jer njime dobivamo pravu spoznaju o svojoj pripadnosti. Tu se u čovjeka ugradi spoznaja o pripadnosti hrvatskom narodu i njegovim kulturnim i socijalnim vrijednostima, a to je presudno za identitet svake osobe«.

Veze sa zavičajem održava, iako su, kako dodaje, rijetke.

»Unatoč mojoj želji, danas su veze sa zavičajem vrlo rijetke, što znači jednom godišnje, a nekad niti to. Moje godine i slabija mobilnost te sve manji broj onih s kojima sam redovito putovala, uvelike su doprinijeli tome. U kontaktu sam s rodbinom i starim prijateljima od kojih osobito ističem **Branka Horvata** u Tavankutu te **Ladislava Suknovića** i **Mirka Kopunovića** u Subotici.«

I. Petrekanić Sič

Bu-Be – Bu-buš

Davno, davno, moja pokojna májka **Đula** (a rođena je 1906.) pričala mi je da su stariji ljudi pričavali riječi nepoznatog autora koji je negdje u mirgeškom ataru 1869. svjedočio prometovanju na željezničkoj pruzi između Segedina i Sombora. Vidjevši svojim očima kako po »gvozdenom putu« ide nešto ogromno što se dimi i ispušta paru i vukući za sobom nekakve velike četvrtaste predmete nepoznati je autor svojim bližnjim na originalan način opisao vlak riječima da »šporelj vuče šefunere«. Po drugoj verziji, majka Đula je znala i tu, za isti je opis opet nepoznati autor upotrijebio filigranski preciznu rečenicu: »štogod ide kudgod«. Ne ulazeći u vjerodostojnost originalnih tvrdnji, s odmakom i više negoli pristojnog vremena, skloni smo povjerovati kako bi većina danas ove opise svrstala u kategoriju ruralnih legendi.



Ali, usporedimo li svjedočenje nepoznatog autora koji je našao originalne opise za nešto što je prvi puta vidio s objašnjenjem mađarskog Ministarstva građevinarstva i prometa zašto još ne prometuje vlak na relaciji Beograd – Budimpešta, naći ćemo mnogo sličnosti. Prema službenoj verziji tog ministarstva, iako su u Mađarskoj završeni »svi ključni infrastrukturni radovi«, prepreka za uspostavu navedne linije je sustav za kontrolu vlakova ETCS »bez kojeg nije moguće sigurno odvijanje prometa brzinama do 160 kilometara na sat«. Ako bismo iz tumačenja ovog objašnjenja isključili građevinske i prometne stručnjake i prepustili ih većini običnih duduka poput doljepotpisanoga, konačni zaključak vjerojatno bi se sveo na to da »štogod nije u redu«.

Da »štogod nije u redu« jasno je svima baš onoliko koliko im je nejasno zašto toliki cirkus oko najave termina početka prometovanja na liniji koju je mađarska javnost već nazvala »Bu-Be«. Teško je i pobrojati koliko je izjava s obje strane granice davano o tome kada će linija svečano biti puštena u promet, za koliko će se vremena iz Beograda stići u Budimpeštu, kojom brzinom će

vlak ići, u kakvim će uvjetima putnici putovati... Posljednji od licitiranih datuma bio je 27. ožujka, koji bi se nekako baš zgodno uklopio u vrijeme održavanja parlamentarnih izbora u Mađarskoj. Nekoliko dana prije tog datuma na društvenim mrežama pojavili su se video zapisi kako *Coko* (većina Mađara vjerojatno tako čita ćirilčni naziv *Soko*) juri negdje ravnicom Kunsága, tutnji kroz željeznički kolodvor Kiskunhalas i lagano klizi ka Keleti Pályaudvaru (Istočni kolodvor) u Budimpešti da bismo na koncu ipak dobili službenu obavijest mađarskog Ministarstva građevinarstva i prometa da... »štogod nije u redu«.

Oteгла se, eto, priča o čudu na tračnicama zvanom »Bu-Be« poput meksičke serije, odnosno poput kompozicije indijskoga vlaka za kojeg ne znaš gdje završava ako ju gledaš sprijeda, odnosno gdje počinje ako si pogledom uhvatio posljednji vagon. I koliko se god na taj način neizvjesnost polako počinje izjednačavati s razočaranjem što već konačno vlakom ne možeš izravno do Budimpešte, u priči o čudu na tračnicama ima ipak i neke logike. Zašto bi, recimo, sustav ETCS, kao šlag na torti završetka radova, funkcionirao savršeno ako sve što mu je prethodilo nije bilo tako? Javnosti su poznata isključiva vlakova (srećom teretnih) i pri najmanjim brzinama još dok nisu ni izašli iz subotičke stanice (kod MEŠCA) kao što je poznato i da pet od šest željezničkih kolodvora na relaciji Beograd – Subotica nije dobilo upotrebnu dozvolu, što će reći da putnici sve vrijeme čekanja vlaka provode vani, i po suncu i po snijegu. Poznato je, uostalom, i kako se svako malo – pur-pjenom, žbukom i sivom farbom – krpa i šminka podvožnjak na Segedinskoj cesti, pa pješaci, biciklisti i vozači prometuju na vlastitu odgovornost i rizik. Zašto bi, onda, stvar s puštanjem željezničkog prometa u njegovoj konačnoj verziji bila bolja kada su i naručitelji poslova (država Srbija i Mađarska) i izvođači (Kinezi i njihovi podizvođači) isti? A da se od starta krenulo malo ozbiljnije, recimo s ugovaranjem poslova s nekom od država Europske unije, priča bi zacijelo bila puno drugačija i bolje riješena.

Ali, umjesto zaključka, poslužimo se još jednom davnom prisposodobom koja se po svojoj originalnosti baš zgodno naslanja na one iz uvoda, a po svom smislu i u cijelu ovu priču. Jedan je Indijanac u *Taličnom Tomu*, opisujući slona kojega je prvi put u životu vidio, svome poglavici rekao kako je riječ o ogromnom konju koji ima veliki rep sprijeda i mali nos pozadi na što mu je poglavica bijesno odgovorio da je opet pio vatrenu vodu. Prevedeno za ovu priliku to bi moglo glasiti ovako: dok na tračnice ne dođe »Bu-Be« na njima (i oko njih) će nas zabavljati »Bu-buš«.

Z. R.

Sve informacije na jednom mjestu

Upis u osnovne škole započeo je 1. travnja i traje do kraja svibnja, a roditelji se mogu prijaviti putem e-uprave ili telefonskim putem rezervirati u željenoj školi termin za upis

Roditeljski sastanak za sve roditelje čija će djeca od rujna prvi puta sjesti u školske klupe održan je 26. ožujka u Hrvatskom domu – Matici. Roditelji i djeca imali su prilike upoznati se s učiteljicama i iz prve ruke saznati sve što ih zanima o obrazovanju na hrvatskom jeziku.

Tako će u Osnovnoj školi *Ivan Milutinović* učiteljica biti **Martina Vujković Lamić**, u OŠ *Matko Vuković Dunja Šimić*, u OŠ *Matija Gubec* u Tavankutu **Sanela Molnar**, u OŠ *Vladimir Nazor Iris Stantić Miljački* i u OŠ 22. *oktobar* **Elena Brdar**.

Prednosti obrazovanja na hrvatskom jeziku

O prednostima obrazovanja na materinskom jeziku roditelje budućih prvša informirale su predsjednica Odbora za obrazovanje pri HNV-u **Nataša Francuz** i predsjednica Udruge *Naša djeca* **Željka Vukov**, dok su za

mališane zbog vremenskih uvjeta organizirane aktivnosti i druženje bili u prostorijama HKC-u *Bunjevačko kolo*.

»Večeras smo se okupili kako bi se susreli roditelji predškolaca i djeca. Ovo je dodatna prilika upoznati buduće učitelje. Ovakvi roditeljski sastanci prethodne dvije godine dali su vrlo pozitivne ishode. Roditelji su dobili potrebne informacije te odgovore na pitanja i nedoumice. Mnoge škole već su otvorile svoja vrata, a danas je Hrvatski dom – Matica otvorio vrata svim predškolcima u Subotici i okolici. Radujemo se svakom predškolcu, svakom roditelju, osobito onima koji prvi puta upisuju dijete ili su tek sada čuli za nastavu na hrvatskom jeziku«, rekla je Francuz.

»Prednosti nastave na hrvatskom jeziku su brojne. No, to roditelji često shvate tek kad djeca završe osnovnu školu, kada vide što su sve imali. Iz godine u godinu broj djece u odjelima se mijenja, ali ono što je prisutno svih ovih godina jesu stručan i posvećen nastavni kadar, obi-





teljsko ozračje, te uspjeh na brojnim natjecanjima. Važno je naglasiti da se nastava na hrvatskom jeziku izvodi prema planu i programu Republike Srbije te da učenici nakon osnovne škole mogu upisati srednju školu bilo na hrvatskom, bilo na srpskom jeziku. Osim toga, nama roditeljima važno je zdravo okruženje u kojem djeca uče i odrastaju, gdje mogu biti ono što jesu – i u obitelji i u školi«, rekla je Vukov.

Mišljenje roditelja

Među roditeljima koji će upisati svoje dijete u hrvatski odjel je i mama **Jelica Horvatski** koja kaže:

»Pri upisu u vrtić odlučili smo se da će to biti **Marija Petković – Sunčica**, jer smo znali što želimo. Logičan slijed je da ćemo nakon tog vrtića, gdje su dobili sve ono što nam je bitno, upisati dijete u cjelovitu nastavu na hrvatskom jeziku. Bitan nam je i vjerski odgoj za koji znamo da se njeguje u hrvatskim odjelima, to nam je izuzetno važno, jer to živimo i u našoj obitelji. Stoga smo se odlučili da naše prvo dijete **Matej** krene u hrvatski odjel, a vjerujem da će i mlađa braća nastaviti istim putem. Ono što nam dodatno znači jest mogućnost prijevoza; odjeli znaju biti manji, pa učiteljice mogu više vremena posvetiti radu s djecom, što dovodi do dobrih rezultata. Zapravo, ima puno prednosti i budući da u svom okruženju imamo ljude koji razmišljaju isto kao i mi, ne znam koji su razlozi zašto se pripadnici naše zajednice još uvijek dvoje oko upisa u hrvatski odjel«, kaže Horvatski.

Svoje iskustvo s nama je podijelio i otac, **Dalibor Jakovčević**, koji sada upisuje i drugo dijete u cjelovitu nastavu na hrvatskom jeziku.

»Kada smo prije dvije godine upisivali najstarije dijete **Nimeriu** u prvi razred, bili smo malo u nedoumici što uraditi i gdje je upisati. Bilo je kalkuliranja i premišljanja.

Donijeli smo odluku i upisali je na nastavu na hrvatskom jeziku što se kasnije ispostavilo kao dobra odluka iz više razloga. Tu smo se i mi kao roditelji više uključili u događanja u zajednici, i ovdje u Matici. Većinu ljudi znali smo od ranije, ali smo upoznali i neke nove. Nimeria se lijepo uklopila, aktivna je u puno događanja i tu smo vidjeli koliko društvo, zajednica i okruženje dobro utječu na nju, ali i nas. Školu je lijepo prihvatila, lijepo se radi s njima. Vidim u njoj nastavak onog kako smo je odgajali kod kuće. Hoću reći da škola i okruženje nisu loše utjecali na nju, nego je samo nastavljeno ono što je kod kuće dobila. Ako sam nekada i malo posumnjao u odluku, razuvjerilo me je prošlogodišnje putovanje na Prvić. Tamo smo tek vidjeli koliko su djeca, kojih je bilo raznih uzrasta – od najmlađih pa do srednjoškolaca, bila uključena u razne aktivnosti i kako su se svi s brigom i pažnjom ponašali i imali razumijevanja kako za nas odrasle tako i za one najmlađe. Tu sam vidio kako su sva ta djeca lijepo odgojena i otvorena prema svima. Tu smo vidjeli što znači zajedništvo, sloga, i tu sam shvatio da nismo pogriješili jer će u takvom okruženju i naše dijete odrastati u lijepo odgojenu i kulturnu osobu. Tako da sada kada je došao na red **Filip** za upis u prvi razred, bez razmišljanja i kalkuliranja ga upisujemo na nastavu na hrvatskom jeziku«, kaže Jakovčević.

Roditeljski sastanak organizirali su Hrvatsko nacionalno vijeće i Udruga *Naša djeca*.

Upis u osnovne škole započeo je 1. travnja i traje do kraja svibnja, a roditelji se mogu prijaviti putem e-uprave ili telefonskim putem rezervirati u željenoj školi termin za upis. Liječnički pregled djece obavlja se prije ili tijekom upisa. Za upis nije potrebno donositi nikakvu dokumentaciju u školu, jer ih škola pribavlja elektronički. Potreban je samo JMBG djeteta i roditelja/staratelja.

L. C.

Učenička ekskurzija *Upoznaj Domovinu*

Ljepote i znamenitosti Dubrovačko-neretvanske županije

Projekt *Upoznaj Domovinu*, u kojem sudjeluju učenici iz Srijemske Mitrovice koji pohađaju nastavu iz predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, pokrenut je 2011. godine s ciljem da se učenici (od 5. razreda osnovne škole do 4. razreda srednje škole) upoznaju s Hrvatskom i njenim kulturno-povijesnim znamenitostima. Ove godine učenici su bili gosti Dubrovačko-neretvanske županije koju su ranije generacije posjetile 2015. godine. Projekt je organiziran uz potporu Hrvatskog nacionalnog vijeća, HKC-a *Srijem – Hrvatski dom* iz Srijemske Mitrovice i Dubrovačko-neretvanske županije kao i uz veliku pomoć ravnateljice Učeničkog doma u Dubrovniku **Sandre Merdžan** i pročelnice za obrazovanje, kulturu i sport Dubrovačko-neretvanske županije **Jelene Dadić Račić**.

Kako se ove godine ekskurzija poklopila s probnim prijemnim ispitima, djeca koja idu u osmi razred nisu mogla ići. Stoga su se djeci iz Srijemske Mitrovice pridružila djeca iz drugih mjesta koja također pohađaju predmet Hrvatski jezi s elementima nacionalne kulture. U pratnji profesora **Darija Španovića**, vjeroučiteljice **Magdalene Pavlović**, učiteljice **Mirjane Trzin** i liječnice **Angeline Načev** na ekskurziji je bilo tridesetoro djece iz Srijemske Mitrovice i desetoro djece iz Sombora, Sota, Petrovaradina i Subotice.

Na put su krenuli u petak, 27. ožujka, a u Dubrovnik su stigli u subotu u jutarnjim satima. Nakon smještaja u Učenički dom uslijedio je ručak i obilazak Dubrovnika.



Stradun, Veliku Onofrijevu česmu, Franjevački samostan, Knežev dvor, palaču Sponza, dubrovačku katedralu Uznesenja Blažene Djevice Marije, akvarij Dubrovnik, kao i ostale znamenitosti povijesne jezgre Dubrovnika djeca su obišla s velikom radošću. Nedjelja je bila rezervirana za odlazak na jutarnju misu nakon koje su se djeca uputila u obilazak Čilipa i Cavtata. Nakon dolaska u Čilipe djeci i vodičima pridružile su se i ravnateljica Osnovne škole Cavtata **Kate Kukuljica** i voditeljica Zavičajnog muzeja Konavala **Maris Stanović**.

Obilazeći spomenuti muzej, djeca su se upoznala s nošnjama konavalskog kraja, procesom dobivanja svile od svilene bube potrebne za izradu nošnji i radionicom konavoskog veza. Nakon Čilipa uslijedio je obilazak Cavtata i slobodno vrijeme koje su djeca provela u šetnji poluotokom Rat.

U ponedjeljak, 30. ožujka, nakon doručka, pozdrava i suvenira u vidu džema od ljutih naranči iz domskog vrta, a koje prave tamošnji učenici, uslijedio je povratak doma, uz pregršt lijepih uspomena iz Dubrovačko-neretvanske županije.

D. Š.



Uskrsne izložbe *Gupčevih* slamarki u Tavankutu i Subotici

Riznica strpljenja i promocija identiteta

Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame i HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta priredili su u okviru svog korizmenog programa, a u susret najvećem kršćanskom blagdanu – Uskrsu, uskrsnu izložbu, prvo u petak, 27. ožujka, u izložbenom prostoru tavankutske Galerije, a potom u ponedjeljak, 30. ožujka, u predvorju Gradske kuće u Subotici.

Na izložbi su se mogli vidjeti prigodni radovi – jaja, slike i čestitke ukrašene slamom članica slamarske sekcije *Gupca*, kao i djece koja su ih izradila na uskrsnoj radionici u Tavankutu tradicionalno organiziranoj uoči ove izložbe.

Izložbu je u petak u Tavankutu otvorila časna sestra **Eleonora Merković**, koja je, među ostalim, pozvala na očuvanje običaja tijekom Svetog trodnevlja.

»Kroz korizmu smo išli pod križ, postili, molili. Ako se nije stiglo u crkvu, molio se križni put kod kuće. Nastavimo i mi tim putem naših predaka. Ja sam *dicu*, držeći im vjeronauk 22 godine, obvezala na Veliki četvrtak. Za mene je Veliki četvrtak veliki, jer je to dan kad čovjek sklapa savez s Bogom. Isus Krist na posljednjoj večeri oprašta se i ostaje s nama pod prilikama kruha i vina do konca svijeta. Sutradan je Veliki petak. Isus je umro za nas, isplatio nas je, otkupio nas je. Čime? Svojim životom. Dođite da mu zahvalimo na križnom putu koji ćemo obaviti, zahvalit ćemo Isusu što je platio taj dan za nas. *Dicu* sam obvezala i na klanjanje za Božji grob. Ta tri dana, to je za mene velika svetinja – dan saveza, dan otkupljenja i dan molitve na Isusovom grobu.«

Izložbu u ponedjeljak trebala je otvoriti predsjednica tavankutske Galerije **Ljubica Vuković Dulić**, ali je zbog spriječenosti pročitao njen tekst u kojem među ostalim stoji:

»Danas ne otvaramo samo izložbu već otvaramo riznicu strpljenja i promociju identiteta. Slike od slame i uskrsnja jaja spajaju narodne običaje i religijske motive, podsjećajući nas na neraskidivu vezu između vjere i svakodnevnog života.



Ovi radovi su mnogo više od rukotvorine, oni su svjedoci narodnog života, religijskih motiva i neraskidive veze čovjeka, zemlje i vjere. U godini naših velikih jubileja ovi eskonati govore nam da je tradicija živa dok god je prenosimo s ljubavlju.

Prigodom otvorenja izložbi tijekom dva dana nastupili su zbor HKPD-a *Matija Gubec* pod ravnanjem prof. **Emine Tikvicki**, te tamburaški orkestar Društva pod vodstvom **Marka Grmića**. Prigodan tekst o Uskrsu, odnosno neraskidivom spoju vjere i tradicije pročitale su **Magdalena Suknović** i **Milica Vuković**, prigodne stihove čitali su **Matej Vojnić Mijatov** i **Bernadica Vojnić Mijatov**, a program u Tavankutu vodio je **Borna Dulić**.

I. Petrekanić Sič



Uskrsna izložba u Surčinu

U duhu stvaralaštva i tradicije

Nakon svečane mise na Cvjetnicu u župnoj crkvi Presvetog Trojstva, koju župljani iz Surčina slave pjevajući Muku s blagoslovljenim grančicama, u nedjelju, 29. ožujka, otvorena je deveta po redu uskrsna izložba u prostorijama Hrvatske čitaonice *Fischer*. Izložba je prilika da se pokaže bogatstvo kreativnog izraza članova Kreativne sekcije, ali i da se zajednica okupi u duhu blagdana, radosti i zajedništva.

Predsjednica udruge *Fischer* **Katica Naglič** istaknula je značaj kontinuiteta ove izložbe.

»Ponovo ste nas obradovali svojim radovima za Uskrs, veselim, živahnim. Zahvaljujem članicama Kreativne sekcije koje su donijele svoje radove i unijele nadu u uskrsnuće u velikoj nedjelji Isusove muke«, kazala je Naglič.

Izložbu je otvorio i blagoslovio fra **Péter Dezső**, koji je u svom obraćanju podsjetio na bit blagdana.

»Svemoćni vječni Bože, ti si podložio sav stvoreni svijet ljudima da jedni drugima iskazuju djela ljubavi. Dobrostvo usliši naše molitve kojima zazivamo blagoslov za sve one koji će se ovim ruketvorinama služiti i poslužiti.



Neka te uvijek priznaju vrhovnim dobrom, a braću ljude obogaćuju iskrenom ljubavlju«, istaknuo je fra Dezső.

Posjetitelji su imali priliku uživati u raznovrsnim radovima, od tradicionalnih motiva do suvremenih interpretacija uskrsnih simbola. U programu su sudjelovali i tamburaši surčinske udruge, čiji su zvuci dali posebnu svečanost programu, uvodeći prisutne u ozračje Uskrsa.

Uskrsna izložba još jednom je potvrdila svoju važnu ulogu u očuvanju kulturne baštine i poticanja suvremenog izraza ostavljajući snažan dojam na prisutne.

V. Ž. i S. D.

Uskrsni market u Monoštoru

U Domu kulture u Monoštoru u subotu, 28. ožujka, održan je Uskrsni market. Sudjelovali su izlagači iz Sombora, Monoštora, Apatina i drugih mjesta, koji su ponudili ručno rađene predmete i ukrase inspirirane Uskrsom i proljećem.



Uskrsni market organizirali su UG *Podunav* i KUDH *Bodrog*.

»Imamo više od 30 izlagača, a dvorana Doma kulture puna je cvijeća, raznih dekoracija za Uskrs, balkone i dvorišta, kolača, proizvoda od meda i češnjaka. Ovo je prvi put da organiziramo Uskrsni market i želimo da i

ovaj program postane redoviti dio monoštorske ponude. Tijekom jeseni organiziramo Sajam torti i kolača, a prošle godine spojili smo ga s manifestacijom *Harmonija Podunavlja*, koja spaja prirodu i kulturno naslijeđe. Mislim da nam nedostaje još jedan ljetni sajam, pa je plan da ove godine vratimo manifestaciju *Regeneracija Dunava* i organiziramo Božićni sajam, kako bismo za svako godišnje doba imali po jednu manifestaciju«, kazala je **Zdenka Mitić** iz UG *Podunav*.

U kući časnih sestara održana je radionica za djecu, gdje su mališani imali zadatak nacrtati uskrsnja jaja.

»Na radionici sudjeluju djeca koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku ili izborni predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, kao i najmlađi članovi *Bodroga*, ali i druga djeca. Radionicu je vodila naša kreativna članica **Miljana Kovač Gladović**. Ovo je nastavak našeg projekta 'Ruke pune ideja'. Želja nam je da u narednim godinama uoči Uskrsa organiziramo radionice izrade tradicijskih uskrsnjih pisanica kakve su nekada postojale u Monoštoru«, kazala je predsjednica KUD-a Hrvata *Bodrog* **Anita Đipanov Marijanović**.

Djecu na radionici iznenadio je uskrsni zeko, koji ih je počastio slasticom koju najviše voli – mrkvom.

Z. V.

Jubilej čuvara Isusovog groba u Srijemskim Karlovcima

U župi Presvetog Trojstva u Srijemskim Karlovcima ove se godine obilježava 25. obljetnica obnove tradicije čuvara Isusovog groba – običaja koji se u pojedinim župama Srijemske biskupije njeguje na Veliki petak. Čuvari se tada okupljaju, biraju razvodnika kao vođu te, odjeveni u narodne nošnje ili odore rimskih vojnika, ulaze u crkvu gdje zauzimaju mjesta s obje strane Kristovog groba i simbolično stražare. Jedan od ključnih ljudi u obnovi ove tradicije je **Josip Varga**, dugogodišnji župni suradnik i inicijator ovogodišnjeg obilježavanja jubileja.

»Ovaj običaj mi je osobno vrlo važan. Sjećam ga se još iz djetinjstva, kada je vatrogasno društvo organiziralo cjelonoćno stražarenje. Poseban je osjećaj na Veliki petak stati pred oltar u ulozi razvodnika«, ističe Varga.

Običaj je u Srijemskim Karlovcima zamro sedamdesetih godina prošlog stoljeća, a ponovno je oživljen 2001. godine.

»Posudili smo uniforme rimskih vojnika od kazališta da bismo uz suglasnost i doprinos tadašnjeg župnika **Ivice Živkovića** sami izradili svoje uniforme 2004. godine. Prije desetak godina kupili smo nove uniforme rimskih vojnika uz financijsku pomoć predsjednika općine. Drago mi je što smo jedna od rijetkih župa u Srijemskoj biskupiji gdje se još čuva ovaj običaj. Želeći mu dati na važnosti, u dogovoru s upraviteljem naše župe **Stjepanom Šumanovcem**, odlučio sam organizirati proslavu 25. obljetnice obnove čuvara Isusovog groba. Uz prikaz u našoj crkvi, planiramo predstaviti izložbu starih fotografija čuvara Isusovog groba, objavljene članke o njima u novinskim izdanjima kao i popis svih dosadašnjih čuvara Isusovog groba. Izložba će biti otvorena na Veliku subotu, u obnov-



ljenom župnom stanu u Srijemskim Karlovcima«, navodi naš sugovornik.

Danas su Srijemski Karlovci među rijetkim mjestima u Srijemskoj biskupiji gdje se ova tradicija kontinuirano održava. Prema Varginim riječima, do sada je bilo 87 momaka koji su bili čuvari Isusovog groba.

»Mi smo mala župna zajednica. Usprkos tome, nastojimo očuvati ovaj običaj. Prve godine kada smo ga obnovili, bilo je 23 stražara. Godine 2017. bilo nas je 17, a iduće 14. Nažalost, nema dovoljno mladih u našoj župi. Posljednjih nekoliko godina bilo nas je 10. Ono što me tješi jest činjenica da smo obnavljanjem ovog lijepog običaja uspjeli privući dvoje mladih ljudi. Nadam se da će i oni biti ustrajni u njegovom čuvanju i da će ga prenijeti svojoj djeci«, kaže Varga.

Čuvanje straže u Srijemskim Karlovcima stražarenjem počinje na Veliki petak u 15 sati i traje do večernjih sati.

Stražari obučeni u uniforme smjenjuju se na pola sata, hodajući kroz crkvu i zauzimajući svoja mjesta. Na Veliku subotu, od 8 sati i 30 minuta, stražari se ponovo okupljaju u crkvi i stražare. Navečer, nakon oglašavanja zvona, kad orgulje počnu svirati i počnu se pjevati uskrсне pjesme, stražari krenu k oltaru i sjednu u prvi red kao počasna straža.

»Zanimljivo je reći da za ovo vrijeme otkad se obnovio ovaj uskrсни običaj nikada nije padala kiša na taj dan. Vjerujem da će tako biti i ove godine kako bismo mogli dostojanstveno i što ljepše proslaviti ovu obljetnicu. Dok god sam živ pokušat ću održati ovaj običaj uz podršku župnika. Vjerujem da će mladi to prihvatiti u većem broju i da će to nastaviti praktimirati i u budućnosti«, zaključuje naš sugovornik iz Srijemskih Karlovaca.

S. D.





Sukob na Bliskom istoku uzdrmao tržište umjetnih gnojiva

»Ako se amputira ponuda za 20-30% koja dolazi iz zaljevskih zemalja, normalno je da će na bazi te tržišne paradigme i odnosa relacije ponude i potražnje cijena otići gore«, ističe Galetin

Aktualna kriza na Bliskom istoku već otvara ozbiljna pitanja o stabilnosti svjetske opskrbe mineralnim gnojivima, osobito dušičnim, ali i o mogućim posljedicama za poljoprivrednu proizvodnju, cijene hrane i ponašanje proizvođača. O tome kakve bi posljedice mogao imati poremećaj jedne od najvažnijih svjetskih logističkih ruta razgovarali smo s agroekonomskim analitičarem **Žarkom Galetinom**, koji upozorava da je najveća opasnost u tome što se kriza ne odnosi samo na gotova gnojiva, već i na sirovine bez kojih njihova proizvodnja nije moguća.



Rizik od rasta cijena i moguće nestašice sirovina

Bliski istok je regija koja je poznata kao mjesto gdje krize veoma brzo eskaliraju i sukobima koji se vrlo lako šire, ne samo u ratovima, već i na području logistike koji se sada kandidirao kao najveći problem, ističe naš sugovornik.

»Nešto slično smo imali kao prvu reakciju kod rusko-ukrajinskog sukoba kada je Crno more bilo praktično zatvoreno. Sada imamo blokiranu jednu vrlo bitnu komunikacijsku rutu, a to je Hormuški moreuz, odnosno Perzijski zaljev odakle dolazi preko 20% svjetske nafte. Kada je u pitanju mineralno umjetno gnojivo, to je oko, a možda čak i preko 30% svjetske potražnje koje prolazi kroz taj moreuz. Dakle, nisu u pitanju samo mineralna gnojiva, i to prije svega dušikova gnojiva, u pitanju su i sirovine od kojih se prave umjetna gnojiva. To su tekući plin, dušik, fosfatna ruda, sumpor, dakle to su sve sirovine koje proizvođači mineralnih gnojiva dobijaju s Bliskog istoka. Kod fosfatnih sirovina najveći proizvođači su Maroko, Tunis, Jemen, to su teritoriji s kojih se najviše eksploatiraju te sirovine. Može se reći da čak 60% fosfatnih ruda dolazi iz ove regije«, navodi Galetin.



Prve reakcije tržišta, kaže, nisu bile tako brze i vidljive kao u slučaju izbijanja rata u Ukrajini, kada je tržište žitarica gotovo preko noći reagiralo snažnim rastom cijena. No, to ne znači da je opasnost manja. Naprotiv, upozorava da bi dugotrajniji sukob mogao izazvati ozbiljnije i trajnije poremećaje, prije svega kroz nestašicu sirovina i otežanu proizvodnju gnojiva.

»Mi u Srbiji smo u veoma nezavidnom položaju, mogli smo odreagirati na rusko-ukrajinski sukob jer smo bili aktivni akteri budući da smo imali žitarice. Srbija ima svoju prehrambenu sigurnost, ali za razliku od toga niti imamo nafte, niti imamo mineralnih gnojiva, tu smo apsolutno uvozno ovisni. Najviše uvozimo rude iz Kutine iz Hrvatske, iz Austrije od *Lincera*, dio iz Mađarske, a pitanje je kako će te tvornice funkcionirati u kontekstu ove krize«, kaže Galetin.

Dodaje kako se u ovom trenutku može pretpostaviti da zaliha dušičnog gnojiva ima dovoljno za proljetnu sjetvu i prihranu usjeva, osobito kod velikih poljoprivrednih sustava koji robu nabavljaju mjesecima unaprijed. No, problem bi se mogao pojaviti kod srednjih i malih proizvođača, koji gnojivo češće kupuju tijekom same sezone i već sada osjećaju rast cijena i neizvjesnost oko raspoloživosti robe.

Nestašica ostaje najveći rizik

Na pitanje je li u ovom trenutku veći problem rast cijena ili potencijalna nestašica, Galetin odgovara da su prisutna oba rizika. Cijene na svjetskom tržištu već rastu, ali dio tog rasta proizlazi i iz psihološkog momenta, odnosno iz ugrađivanja takozvane marže rizika u cijenu proizvoda. Drugim riječima, dobavljači koji možda još imaju dovoljno robe već sada podižu cijene zbog straha od daljnjeg razvoja događaja. Ipak, naglašava kako bi u slučaju duljeg trajanja sukoba pitanje raspoloživosti moglo postati ozbiljnije od samog rasta cijena. Podsjeća i da se strateške sirovine u odgovor-

nim nacionalnim ekonomijama uglavnom osiguravaju za razdoblje od 60 do 90 dana, što znači da postoje određene rezerve, ali i da se već sada nameće pitanje što nakon toga ako se kriza nastavi. U tom slučaju, kaže, tržište će reagirati po svojoj surovoj logici odnosa ponude i potražnje.

»Ako se amputira ponuda za 20-30% koja dolazi iz zaljevskih zemalja, normalno je da će na bazi te tržišne paradigme i odnosa relacije ponude i potražnje cijena otići gore«, ističe Galetin.

Mogući rast cijene žitarica i hrane

Takav razvoj događaja, očekivano, mogao bi se prelići i na tržište hrane i žitarica. Kako navodi, skuplji inputi nužno podižu kalkulativnu cijenu proizvodnje, iako se u praksi često događa da upravo poljoprivredni proizvođači ostaju najviše oštećeni zbog loše uređenog tržišta. Kao primjer navodi aktualnu cijenu pšenice, za koju smatra da je vrlo niska u odnosu na proizvodne troškove.

»Generalno, može se očekivati upravo to. Kalkulativna cijena proizvodnje žitarica recimo jeste jedan od elemenata zašto bi te iste žitarice trebale poskupjeti. Nažalost, mi vidimo u tom prometnom lancu od njive do trpeze kako je prva karika, a to su poljoprivredni proizvođači, uvijek žrtva loše uređenog tržišta«, kaže on.

Kriza se, dodaje, neće zaustaviti samo na gnojivima i ratarstvu. Posljedice će se osjetiti u svim segmentima poljoprivredne proizvodnje, ali i šire. Kako rastu troškovi transporta, tako rastu i cijene u proizvodnji, uslugama i drugim djelatnostima koje ovise o logistici.

»Osjetit će se u svim segmentima jer recimo dizel gorivo je utkano u tkivo privrede na cjelokupnoj razini. Poskupljuju troškovi proizvodnje u industrijama, u uslužnim djelatnostima, u turizmu, dakle svuda jer dizel gorivo participira u svim tim segmentima. Bez logistike se ne može, a ona je ovisna o gorivu kako bi se nastavila kretati. Kako raste trošak transporta, tako rastu cijene«, navodi Galetin.

Na pitanje može li ova kriza promijeniti ponašanje poljoprivrednika, odgovara da je to sasvim realno. Proizvođači, kaže, reagiraju vrlo pragmatično. Sve se, na kraju, svodi na budžet, koji je iz godine u godinu pod sve većim pritiskom.

»Ako im poraste cijena gnojiva, oni će smanjiti njegovu uporabu. Jednostavno imaju svoj budžet i kreću se u okviru njega. Nažalost, taj budžet je iz godine u godinu sve manji imajući u vidu sve okolnosti oko loših vremenskih i ostalih uvjeta«, kaže Galetin.

Na kraju upozorava i da zabrinutost međunarodnih organizacija zbog mogućih nestašica hrane nije bez osnove. Globalno tržište hrane, smatra, i dalje je duboko neuravnoteženo, a svaki novi poremećaj najprije će pogoditi najsiromašnije zemlje, koje imaju najmanje kapaciteta da se zaštite od rasta cijena i poremećaja u opskrbi.

»Svaki poremećaj na tržištu hrane će najprije osjetiti siromašne zemlje s lošim financijskim kapacitetima što će dovesti do povećanja siromaštva«, zaključuje Galetin.

Ivan Ušumović

Leksikoni i znanstvena istraživanja

ZKVH i HAD potpisali sporazum o suradnji

Vršitelj dužnosti ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Josip Bako** i predsjednik Hrvatskoga akademskog društva **Mato Groznica** potpisali su 24. ožujka u Rumi sporazum o suradnji. Rezultat je to razgovora koji su započeli tijekom jeseni prošle godine, prvo s istaknutim članom HAD-a i glavnim urednikom *Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca* dr. sc. **Slavenom Bačićem**, a potom i s predsjednikom Groznicom, objavio je ZKVH.

Kako je istaknuo v. d. ravnatelja Bako, Zavod je i do sada imao suradnju s HAD-om na istraživanjima i objavi publikacija, no formaliziranje pomaže u radu na važnim projektima kao što je *Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca* koji je od prioritarnog značaja za hrvatsku zajednicu.

»Važno je da kontinuitet rada na tome projektu ne bude uvjetovan isključivo sredstvima koja se dobivaju na natječajima. Zbog toga Zavod kao profesionalna ustanova u kulturi stoji uz ovakav projekt«, kaže Bako.

Suradnja se proširuje i na potporu *Biografskom leksikonu Hrvata istočnog Srijema* koji, nažalost, dulje od desetljeća nema novog izdanja. Ovo je iznimno važan projekt HAD-a za hrvatsku zajednicu u Vojvodini, osobito za onu u Srijemu, a nakana je da ovaj sporazum potakne razgovore na temu ponovnog okupljanja suradnika i rada na novom izdanju, uz institucionalnu potporu Zavoda.

Osim projekata *Leksikona* prostor suradnje postoji i u području znanstvenih istraživanja, predstavljanja njihovih rezultata, organiziranja seminara i slično te je ovim sporazumom omogućen pravni okvir kako bi ta suradnja mogla biti konkretizirana.

»Jedna od temeljnih misija ZKVH-a je poticanje suradnje i povezivanje kulturne i znanstvene scene hrvatske zajednice u Srbiji. Nužno je da kultura bude prostor su-



radnje svih relevantnih subjekata, a Zavod stožer takvih aktivnosti, sve u cilju unaprjeđenja i razvoja kulture hrvatske zajednice u Srbiji«, zaključio je Bako.

H. R.

AP Vojvodina

Pokrajinski natječaji za kulturu i informiranje



Република Србија
Министарство културе

Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama raspisalo je više natječaja za 2026. godinu, među kojima i natječaje vezane za kulturne i medijske projekte i programe koji se tiču nacionalnih manjina. Na natječaju za financiranje – sufinanciranje projekata od značaja za kulturu i umjetnost nacionalnih manjina u AP Vojvodini, koji je otvoren do 8. travnja, bit će raspodijeljeno ukupno 35 milijuna dinara.

Natječaj za sufinanciranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja iz područja javnog informiranja u 2026. godini otvoren je također do 8. travnja. Ukupna vrijednost sredstava koja će biti raspodijeljena iznosi 79.000.000 dinara. Za medijske sadržaje na jezicima nacionalnih manjina, za privatna poduzeća opredijeljeno je 7.000.000 dinara a za nevladine organizacije 6.000.000 dinara.

Opširnije na internetskoj stranici Tajništva: www.kultura.vojvodina.gov.rs.

Javni poziv za dodjelu zvanja i priznanja

SUBOTICA – Povjerenstvo za dodjelu zvanja i priznanja objavilo je javni poziv za sudjelovanje u predlaganju građana i organizacija na području grada za dodjelu zvanja *Počasni građanin* i priznanja *Pro urbe*. Zvanje

Počasni građanin dodjeljuje se za istaknuto i trajno životno djelo u području znanosti, gospodarstva, umjetnosti, obrazovanja i odgoja, kao i za rezultate postignute u javnom životu i razvoju kulturnog stvaralaštva, i to fizičkim osobama koje su svojim djelima i djelovanjem pridonijele podizanju ugleda grada u zemlji i inozemstvu. Priznanje *Pro urbe* dodjeljuje se pravnim i fizičkim osobama, kao i drugim organizaci-

jama, za istaknute znanstvene, kulturne i umjetničke aktivnosti, odnosno za značajnu djelatnost u obrazovanju, komunalnom, socijalnom, zdravstvenom i gospodarskom području, kao i onima koji su svojim radom pridonijeli većem stupnju razvoja javnog reda i mira te osobama koje su svojim sportskim i drugim rezultatima prionjele slavu svoga grada.

Pisani prijedlozi s obrazloženjem podnose se osobno u Gradskom uslužnom centru ili poštom Skupštini grada Subotice, s naznakom za Komisiju za dodjelu zvanja i priznanja, kao i napomenom odnosi li se prijava na zvanje *Počasni građanin* ili priznanje *Pro urbe*, a obvezno i u elektroničkom obliku na e-mail zvanja.priznanja@subotica.ls.gov.rs do 20. travnja.

Detaljnije informacije mogu se pronaći na internetskoj stranici Grada: www.subotica.ls.gov.rs, u odjeljku *Natječaj i oglasi*.

Crkva sv. Ane – kulturna baština

BAČKO NOVO SELO – Održavanjem Dana sjećanja, u Bačkom Novom Selu 28. ožujka zatvoren je projekt »Crkva Svete Ane: Most između prošlosti i budućnosti«.



U bogatom programu posvećenom kulturnom naslijeđu, među ostalim, pročitani su i stihovi **Ive Balić** iz HKU-a *Antun Sorgg* iz Vajske.

Poseban dojam ostavio je kratki dokumentarni film o projektu, koji je približio značaj obnove i očuvanja crkve svete Ane, vjerskoga objekta koji su podigli podunavski Nijemci. Tijekom realizacije projekta pokrenuti su konkretni koraci k obnovi toga objekta, a među ostalim, formiran je i Konzorcij za obnovu crkve sv. Ane. Inače, ta je crkva nominirana za listu sedam najugroženijih spomenika europske kulturne baštine.

Predstavljanje seminara u Zagrebu

ZAGREB – HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta predstaviti će u srijedu, 8. travnja, program ovogodišnjeg, XV. *Seminara bunjevačkog stvaralaštva* u Zagrebu, u prostorijama Hrvatske matice iseljenika. Početak je u 17 sati.



Poziv za Liru naivu

SUBOTICA – Hrvatska čitaonica Subotica i Bunjevačko-šokačka knjižnica *Ivan Kujundžić* pri KD-u *Ivan Antunović* Subotica upućuju poziv za 24. susret hrvatskih pučkih pjesnika pod nazivom *Lira naiva 2026*. Zaintere-



sirani pjesnici trebaju poslati 3-5 svojih (neobjavljenih) pjesama koje mogu biti pisane standardnim hrvatskim jezikom ili ikavicom (bunjevačkom ili šokačkom), a bit će objavljene u zbirci izabranih stihova.

Pokrajinski susret *Lira naiva 2026*. bit će održan 12. rujna 2026. godine u Sonti. Pjesme i prijavu (s kraćom biografijom te fotografijom/portret), u wordu, treba poslati do 1. lipnja 2026. na adresu: Hrvatska čitaonica, Bele Gabrića 21, 24000 Subotica ili putem elektroničke pošte na adresu: katarina.celikovic@gmail.com. Detaljnije informacije mogu se dobiti putem telefona broj +381/646590752.

Nova knjiga Josipe Dević

Put spasa – križni put

Josipa Dević iz Subotice nedavno je objavila novu knjigu naslovljenu *Put spasa*. Autorica kaže kako je inspiraciju pronašla u sjećanjima njezine prijateljice, braniteljice i svjedokinje događanja i stradanja na Kukuruznom putu (zvanom i Put spasa) tijekom bitke za Vukovar 1991. godine. Naime, taj je zemljani put kroz kukuruze, dug tri kilometra (od naselja Lužac do Bogdanovaca), tijekom opsade bio jedina poveznica Vukovara sa slobodnim teritorijem Hrvatske. Knjiga je napisana u formi molitve na 14 postaja križnoga puta.

Recenzenti su vlč. **Zvonimir Martinović**, vlč. **Dragan Muharem** i fra **Zdenko Gruber**. Također, knjiga je ilustrirana fotografijama kipa *Ranjenog Isusa* u crkvi svetih Filipa i Jakova u Vukovaru i oltarne slike *Uzašašće Kristovo* koja se nalazi u stalnom postavu galerije muzeja te crkve. Autorica fotografija je **Antonija Dević**.

Put spasa je već zaživio među vjernicima, budući da je moljen kao ovogodišnji križni put na Putu spasa – Kukuruznom putu, u subotu pred Cvjetnicu. Isto tako, knjiga je 25. ožujka predstavljena u Vukovaru, u pastoralnom centru župe BDM Kraljice mučenika koju vodi vlč. Zvonimir Martinović.

Tiskanje knjige pomogao je Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Gotovo cijelo izdanje knjige darovano je udrugama branitelja i stradalnika u Vukovaru, a novac od prodaje namijenjen je obnovi po-



staja i kupnji križeva na Putu spasa – Kukuruznom putu. Inače, na početku Kukuruznog puta 2007. izgrađena je zavjetna kapelica, a četrnaesta postaja križnog puta nalazi se u bogdanovačkoj doli.

»Kada je pročitala moju raniju knjigu, moja prijateljica, svjedokinja događanja i stradanja na Kukuruznom putu, rekla mi je da bi željela da napišem i križni put inspiriran tim iskustvom. Bila je molba da nijedan konkretan događaj i nijedna osoba ne budu opisani u dokumentarnom smislu. Knjiga *Put spasa* odiše mirom, oprostom i dostojanstvom«, kaže Josipa Dević.

D. B. P.

Nova knjiga

Matoševi eseji o kulturi

Iz tiska je nedavno izašla knjiga *Kultura i ljudi, eseji* Antuna Gustava Matoša. Nakladnici ovoga izdanja su Društvo hrvatskih književnika, Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemski (Osijek), Društvo hrvatskih književnika Herceg Bosne (Mostar) i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata (Subotica). Knjigu je priredio Mirko Ćurić a na naslovnici se nalazi karikatura Andréa Rouveyrea iz 1925. godine *Matoš i ja u Parizu za vrijeme Svjetske izložbe 1900*.

Knjiga *Kultura i ljudi* na 80 stranica donosi važne Matoševe eseje u kojima Matoš progovara o kulturnim pitanjima i vlastitom shvaćanju kulture: *Narodna kultura, Umjetnost i nacionalizam, U dobro staro vrijeme, Ljudi i ljudi, Dužnosti publike, O modernosti, Suvremenost*. Knjigu odabranih eseja o kulturi završavaju tekstovi o modernosti i suvremenosti.

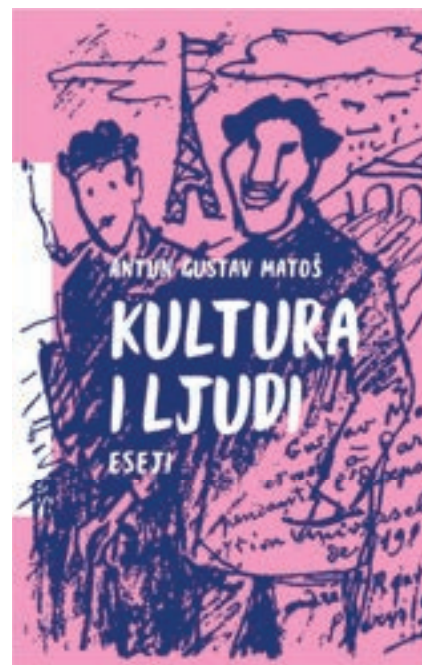
»Kulturna povijest je važnija od političke«, zapisao je Matoš u tekstu *U dobro staro vrije-*

me tvrdeći kako kulturu smatra nadređenom politici, a u izgradnji kulture umjetnika (pjesnika) nadređenog političaru ili vladaru po načelu aristokracije duha.

Matoš je iznenađujuće suvremen kada procjenjuje stil njemu modernog društva, koji nas, kada uključimo u međuvremenu stvorena ili usavršena tehnička pomagala, umnogome podsjeća na naše društvo:

»Stil našeg vremena je brzina, apsolutna izvjedljivost, traženje naglih i kondenziranih senzacija, poštivanje individualnosti u najoprečnijim oblicima. Stil modernosti su dakle svi stilovi, i zato možda ni jedna epoha ne bijaše lišena stila, pročišćene ljepote u tolikoj mjeri kao naša, pa su se baš najmoderniji dusi često sa zgražanjem odvrćali od suvremenosti koja opet druge zanosi i upravo fascinira.«

H. R.



Korizmeni koncert HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice

Pjesmom u Veliki tjedan

Korizmeni koncert u izvedbi Izvođačkog folklornog ansambla HKC-a *Bunjevačko kolo* održan je na Cvjetnicu, 29. ožujka, u franjevačkoj crkvi sv. Mihovila arkanđela u Subotici. Bio je to, kako je i gvardijan subotičkog franjevačkog samostana fra **Ivan Miklenič** rekao, lijepi uvod u Veliki tjedan, kako bismo mogli dublje prihvatiti Kristovu muku.

No, sada su izašli izvan uobičajenog prostora te su i nastupili s potpuno drugačijom tematikom.

»Radimo skupa već nekoliko godina i mislim da se to sada već i vidi, no ovaj program nismo ranije radili i bilo je izazovno, ali mislim da sada slobodno mogu reći da je bilo uspješno. Na programu su se našle korizmene pučke pjesme, koje su sve izvedene *a cappella* (bez pratnje instrumenta). Polovica pjesama koje smo izvodili su poznate korizmene pjesme koje se pjevaju i u crkvi, a polovica su tradicijske pjesme, mahom iz Slavonije. Budući da smo ranije radili i koreografije iz Slavonije, folklorasi su upoznati s tim sazvučjima. Imamo redovite probe i mislim da se svaki uloženi trud isplatio. Kada je u pitanju ovaj program, moram reći da imam sreće jer su većina ovih mladih prisutni i u crkvi, pa im nije bilo teško, niti im je nepoznato prebaciti se iz onog folklornog pjevanja i igranja na ovu duhovnu tematiku, što je svakako drugačije od onoga na što su navikli. Ideja je potekla zapravo od **Marina Jaramazovića**, koji je to predložio, a ja sam odmah prihvatila. Nisam znala kako će sve biti, budući da do sada nismo ovako nešto radili, ali vjerovala sam da će sve biti dobro. Mislim da do sada, bar posljednjih desetak godina, nismo ni imali samo pjevački koncert, odnosno da nastupaju svi članovi, a ne samo oni koju su u ženskoj ili mješovitoj pjevačkoj skupini«, kaže Bajić.

Tijekom programa izvedene su sljedeće skladbe: *Stala plačuć tužna Mati*, *Gorko plače*, *Cjelivat ću Gospodine*, *Ja se kajem*, *O Isuse izranjeni*, *Marijin plač*, *Potamnjele oči*, *Gospin plač*, *Sveta Djevo* i *Kao Marija*.

Brojni posjetitelji u franjevačkoj crkvi koji su s oduševljenjem pratili koncert svjedoče da je ovo bio idealan moment – pred sam Veliki tjedan, te je koncert, kao što je već spomenuto, izvrstan uvod u tjedan Isusove muke i stradanja.

Ž. V.

»Da ovim pjesmama još više uzdignemo srce Bogu, prihvatimo svaku riječ i s Marijom promišljamo na putu življenja Velikog tjedna, da slaveći otajstvo Kristove muke i smrti doživimo radost Uskrsnuća. Ovi mladi su svojim nošnjama, ali i pjesmom posvjedočili svoju vjeru u Isusa Krista«, rekao je Miklenič.

Izvođački ansambl za ovaj Korizmeni koncert pripremila je **Ines Bajić**, koja s njima radi i pjevanje na folkloru.



HGU „Festival bunjevački pisama“
Jo Lajoša 4/a 24000 Subotica
Telefon: +381(0)63/80-87-836
e-mail: hgu.fbp@gmail.com
PIB: 106434484
Matični broj: 28003838
Tekući račun: 205-153399-59
Devizni račun: RS35205007080003304524
SWIFT-BIC: KOBRRSGB

NATJEČAJ

Za skladbe koje će se izvesti na
26. FESTIVALU BUNJEVAČKI PISAMA
Festival će biti održan 27.09.2026. u Subotici

Temeljna svrha ovoga festivala je promocija i popularizacija nove bunjevačke pisme i poticaj svima, a osobito mladima kako bi sami pridonijeli očuvanju i unapređenju kulturne baštine svoga roda i naroda.

PROPOZICIJE NATJEČAJA:

1. Tekst i glazba trebaju predstavljati život i običaje bačkih Bunjevaca – Hrvata;
2. Tekst pjesme mora biti pisan ikavicom ili ijekavicom;
3. Pjesma može imati 3 ili 4 strofe;
4. Dužina pjesme je od 3 do 5 minuta;
5. Note (melodija, akordi) i tekst treba dostaviti u PDF obrascu;
6. Uz tekst i melodiju obvezno dostaviti i demo snimku (WAV);
7. Radovi prethodno ne smiju biti izvođeni (premijerno izvođenje);
8. Jedan autor može dostaviti najviše 3 skladbe;
9. Primljeni radovi se ne vraćaju;
10. Radovi se šalju putem maila na hgu.fbp@gmail.com s naznakom: ZA 26. FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA
11. Nakon odabira najboljih radova, stručna komisija će autore izvijestiti o rezultatima;
12. Festival se organizira isključivo na volonterskim principima, te se radovi neće honorirati;
13. Autor skladbe koja je odabrana za izvedbu na festivalu samim njezinim slanjem daje svoj neopozivi pristanak da se skladba studijski snimi, izda na nosaču zvuka, video zapisu radi popularizacije festivala i objavi putem društvenih mreža.

Natječaj je otvoren *od dana objavljivanja do 31.5.2026.*

Skladbe slati na mail adresu:

hgu.fbp@gmail.com

s naznakom: ZA 26. FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA

29. Art Trema Fest u Rumi

Suradnja kroz kazališni izraz



Luka Kuzmanović



Ovogodišnji, 29. *Art Trema Fest* Ruma održan je od 25. do 30. ožujka na sceni Kulturnog centra u Rumi. Publika je imala priliku pogledati devet kazališnih predstava iz Srbije i inozemstva (Hrvatske, Bugarske, Bosne i Hercegovine, Mađarske i Turske) te sudjelovati u pratećim sadržajima kao što su razgovori nakon predstava, prezentacije i različite radionice.

Zlatna Tremina maska dodijeljena je predstavi *Život je san* u režiji **Dina Markova** iz Bugarske. *Srebrna maska* pripala je ostvarenju *Drowning Ophelia* u režiji **Anastasije Dimitrove** iz Bugarske (koja je dobila i *Zlatnu plaketu* za najbolju ulogu), a brončana predstavi *Danceperimental* u režiji **Ina Gerginova** iz Bugarske.

Veliki broj predstava iz inozemstva

Ovaj festival tijekom nepuna tri desetljeća postojanja ujedinjuje mlade balkanske umjetnike, studente umjetničkih akademija i nezavisne kazališne organizacije i produkcije.

»Naš festival razvijao se od amaterskog do akademskog. Ove godine imamo tri segmenta festivala. Dva su premještena na rujan kada se održava Trema akademskih kazališta, studentskih predstava i primjera dobre prakse u amaterizmu. Za sve tri kategorije bilo je prijavljeno 118 predstava. Ono što raduje za program u komornoj profesionalnoj formi je da je trećina predstava prijavljena iz inozemstva. Vodila me logika da stvorim festivalsku dramaturgiju koja se sadržajno bavi suvremenim načinom čitanja prošlosti. Pokazali smo odnos umjetnika, onako kako oni čitaju stvarnost u drugim državama. Otvoreni smo za svaku suradnju i prepoznamo se kroz kazališni izraz i forme«, kaže selektor i koordinator festivala **Zoltan Fridman**.

Ove je godine proveden i program *InterAkcija: Art Trema Fest* koji je okupio mlade glumce i tri mlada kazališna kritičara. Program je realiziran uz podršku Švicarske agencije za razvoj i suradnju (SDC).

Regionalno povezivanje

Druge festivalske večeri publici su se predstavili gosti iz Hrvatske. Suosnivač i glumac **Štoos** kazališta iz Velike Gorice **Luka Kuzmanović** izveo je monodramu *Zločistoća*.

»Štoos kazalište je umjetnička organizacija, kazališna družina koja postoji već tri godine. Bavimo se organizacijom festivala, poetskih večeri i kazališnih predstava. Ove godine realizirat ćemo projekt *Kultura u pokretu*. To je projekt od posebne državne skrbi u Hrvatskoj«, kazao je Kuzmanović i dodao: »Osobno mi je drago što na festivalu možemo upoznati potencijalne partnere i kolege i vidjeti neke nove stvari. Mislim da je jako važno regionalno povezivanje, posebno s ljudima iz susjedstva«, kazao je Kuzmanović objašnjavajući da je tema izvedene monodrame njegov autorski tekst, ispovijed devet osoba, devet sudbina koje imaju nešto za podijeliti o svom životu.

Članovi ovogodišnjeg žirija su poznati glumac, redatelj i profesor **Zijah Sokolović**, koji je i predsjednik žirija, dramski pisac i profesor dramaturgije na novosadskoj Akademiji umjetnosti **Ivan Pravdić** i povjesničar i kustos **Zoran Maksimović**.

»Bez umjetnosti ili bez kazališta društvo ne može rasti. Ljepota ovog žirija je u tome što nema osjećaj kritike, nego prvenstveno potrebu da gledateljima ukažemo na neke vrijednosti kazališta«, istaknuo je Sokolović.

S. D.

Djelo Stipana Bašića Škarabi u crkvi župe Uskrsnuća Isusovog u Subotici

Iz dunavskog drveta nastala uskrsna priča

Ponekad je dovoljan jedan neobičan komad drveta da u nekome probudi jasnu sliku i ideju. Upravo se to dogodilo **Stipanu Bašiću Škarabi**, stolaru iz Subotice, koji je u drvetu što ga je Dunav izbacio prepoznao obrise uskrslog Krista. Od toga je nastalo djelo koje danas stoji u crkvi župe Uskrsnuća Isusovog u Subotici, gdje ga vjernici mogu pogledati. Kako je ispričao za naš tjednik, sve je počelo prilikom posjeta prijatelju koji na obali Dunava kod Bogojeva skuplja zanimljive komade drveta što ih rijeka izbaci. Među njima je ugledao jedan koji mu je odmah privukao pozornost. Kada je prijatelja upitao na što ga podsjeća, odgovor je bio brz i jasan – na Isusa. Upravo tada, kaže, rodila se ideja da od tog drveta pokuša napraviti nešto posebno.

»Jednom prilikom otišao sam kod prijatelja koji voli skupljati interesantne komade drveta koje Dunav izbaci, budući da ima vikendicu na Bogojevu i često tamo šeta. Vidio sam ovaj komad drveta, te ga pitao na što ga točno podsjeća. Odmah mi je odgovorio – na Isusa. Pitao sam ga da li bi mi htio pokloniti taj komad drveta, jer sam odmah imao u glavi što bih ja s njim mogao napraviti«, rekao je Stipan Bašić.

Dodaje kako je zamisao vrlo brzo dobila i dublji smisao, jer dolazi iz župe Uskrsnuća Isusovog, gdje se na oltarnoj slici nalazi gotovo isti prikaz Krista s uzdignutim rukama. Upravo ga je ta sličnost potaknula da od komada drveta pokuša oblikovati, kako kaže, »jednu nijemu priču«.

»Rekoh sebi, probat ću od ovog drveta stvoriti jednu nijemu priču. Inače mi se nije sviđala ta oltarna slika, kao ni pokojnim župnicima **Crnkoviću** i **Stantiću**, jer je izuzetno tamna. Ne prikazuje uskrsnuće kao pobjedu, toliko je mračna da nije samo grob Isusov, već je i sam Isus u tamnim bojama«, ispričao je Bašić.

Od prvotne ideje potom je počeo graditi cijelu kompoziciju. Drvo je okretao i promatrao, a onda je osmislio da iza raspela napravi intarziju od furnira, dok bi dolje prikazao Božji grob, koristeći korijen oraha i tuje. Ti su mu elementi, kaže, izgledali poput stijena i kamenja, što se uklapalo u simboliku groba uklesanog u stijeni. No, kada je dovršio drvene dijelove, učinilo mu se da prizoru nedostaje dodatna izražajnost, pa je odlučio uvesti i svjetlo.

»Tako je prikazano da je u svakom momentu grob ostao u tami, a uskrsnuće je vedrina i pobjeda nad noću. To mi je bilo u mislima, i eto, hvala Bogu uspjelo je«, rekao je.

Posebno ističe da na samom komadu drveta izvučenom iz Dunava nije radio nikakve preinake, nego ga je samo zaštitio kako bi sačuvao njegov izvorni oblik.

»Na drvetu koje je izvučeno iz Dunava nisam ništa dirao, samo sam ga impregnirao i ulakirao kako bi se zaštitilo. Tražio sam savjet od ljudi koji se bave zaštitom



starog drveta, te su mi rekli kako uraditi prezervaciju na pravi način«, kazao je Bašić.

Kada je djelo bilo dovršeno, pokazao ga je velečasnom **Vinku Cvijinu**. Reakcija je, prema njegovim riječima, bila vrlo snažna. Velečasni je zaključio kako rad treba biti postavljen u crkvi, kako bi ga mogao vidjeti i narod, jer je u njemu prepoznao upravo ono što uskrsnuće simbolizira – svjetlo, pobjedu i nadu. Danas se to djelo nalazi u crkvi župe Uskrsnuća Isusovog u Subotici i može se vidjeti kad god je crkva otvorena.

Ivan Ušumović

Vazmeno trodnevlje

Vazmeno trodnevlje započelo je jučer, na Veliki četvrtak u prijepodnevnim satima kada je služena sveta misa posvete ulja (samo jedna u cijeloj biskupiji) na kojoj se blagoslivlja ulje za svetu potvrdu, bolesničko pomazanje i katekumene. Istoga dana navečer obilježava se sjećanje na Posljednju večeru, kada se Crkva spominje ustanovljena euharistije.

Danas, na Veliki petak nema sv. mise, nego su obredi Muke Gospodnje i smrti na križu. To je jedini dan žalosti u Katoličkoj crkvi. Velika subota je dan tišine, skrušenosti i vrijeme kada se posjećuje Isusov grob, sve do Vazmenog bdijenja, koje je vrlo bogato obredima.

Na sam Uskrs, 5. travnja, u svim crkvama diljem svijeta slavit će se Isusovo Uskrsnuće i pobjeda nad grijehom i smrću.

Jerihonsko bdjenje u Subotici

Jerihonsko bdjenje u Subotici u kapelici Crne Gospe kod franjevaca bit će organizirano od 13. do 20. travnja. Nakana bdjenja je za obnovu ljudskog i kršćanskog života u Gradu. Svi oni koji se žele uključiti i zauzeti sat klanjanja pred Presvetim mogu to učiniti putem QR koda koji je dostupan na društvenim mrežama Molitvene zajednice *Pro-roci*.



Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Korizma je gotova, Isus umire na križu i čekamo njegovo uskrsnuće. Sve što smo razmatrali u molitvama Križnog puta, sve što je zapisano u Svetom pismu o Isusovoj mucijerici potresno je i uvijek nam je nelagodno o tome razmišljati. Još su strašnije povijesne činjenice, opisi bičevanja i razapinjanja onako kako su stvarno izgledali. Sve to u nama izaziva jezu. Pitamo se na Veliki četvrtak i petak je li uistinu moralo tako biti. Kakvi su to ljudi koji se nisu zauzeli za Isusa, iako su znali da je pravednik? Toličke je ozdravio, a nitko nije stao na njegovu stranu. Mnogo proturječnosti, nejasnoće i neobičnih okolnosti koje su dovele do toga da Bog visi na križu. No, Bogu smrt ne može ništa, on je uskrsnuo, te se sav očaj Velikoga petka preobražava u radost uskrsnog jutra. Sve je to dio Božjeg spasenjskog plana.

Naši grijesi

Mi se u ove velike dane zgražavamo nad onim što se događalo Isusu. Zadržavamo se na povijesnom, te osuđujemo sve one koji su doprinijeli tako strašnom razvoju događaja. No, povijesne činjenice za Boga nikad nisu bitne. On nadilazi povijest, njegova djela nisu samo za neko povijesno razdoblje, nego za čitavo čovječanstvo u vijekove. Prije negoli osvane uskrsno jutro ne trebamo osuđivati neke određene osobe koje su se našle oko raspeta Krista, nego treba promišljati o sebi. Znamo da je Krist otišao na križ radi našega spasenja. Čovjekova grješnost razlog je njegove muke i smrti. A ustrajem li ja i dalje u svojoj grješnosti, iako znam da je svaki moj grijeh poput trna i čavla koji nanosi rane Spasitelju? I nisu nama važni nikakvi vojnici i Židovi koji razapinju našeg Boga, važni smo mi, koji, iako je prošlo toliko vremena, i dalje svojim grijesima zadajemo

Uskrsli je pobijedio smrt

rane Gospodinu. I nije on napušten samo od svojih učenika u najtežim trenucima, nego od svih nas koji mu okrećemo leđa i to najčešće kao svjetina koja viče »Raspni!«, da bi se uklopili u većinu.

Božja pobjeda

Ljubav pobjeđuje sve, pa i smrt. Krist uskrisava, donosi nam radost vječnoga života, spasenje, otkupljenje od grijeha. I kada i sami spoznamo svoju grješnost i koliko smo i mi doprinijeli Gospodinovoj mucijerici, ne treba pasti u očaj, jer Gospodin uskrsnuo, pobijedio je smrt. A njegova pobjeda je za nas. Zato je ovo najradosniji dan. Uskrs je središte i smisao Kristova života, muke i smrti, kao i cijele naše vjere. Vjernik je sretan, slavi, jer mu je vječnost osigurana.

No, dok proslavljamo Kristovo Uskrsnuće, preuzimamo i jednu veliku odgovornost. Spasenje nije samo za nas, nego za čitav svijet, a mi smo ti koji trebamo donijeti radostnu vijest drugima.

Gospodin je uskrsnuo, donio nam spasenje. Ta je istina izvor svake radosti, daje smisao svakoj našoj mucijerici. Zato su prvi kršćani radošno podnosili patnje i nisu se bojali umrijeti zbog svoje vjere.

Isusovo uskrsnuće je za čovjeka izvor svake nade. Ono nam poručuje da posljednju riječ nema patnja i smrt, nego radost i život. U toj nadi vjernici hrabro podnose svoje križeve, jer znaju da ih nakon križa čeka uskrsnuće, da će Božja ljubav pobijediti svaku nevolju i svaku patnju te da ni jedna žrtva nije uzaludna jer ih Bog sve nagrađuje u vječnosti. Zato nema mjesta očaju, nema mjesta tuzi i tjeskobi, strahu. U Bogu svaki križ ima smisao. Sve nas čeka uskrsno jutro, pobjeda Božje ljubavi. Kršćanin strpljivo čeka jutro trećega dana, kada Bog pobjeđuje svaku tamu i svaki grijeh, kada donosi spasenje.

Hrvati Šokci u Mladenovu (II.)

Šokačke obitelji

Hrvatske obitelji koje su u posljednjem stoljeću živjele ovdje, kao i one koje i dalje obitavaju u Mladenovu, pomiješani su slojevi starog šokačkog življa i onog hrvatskog koje se ovdje doselilo za vrijeme jugoslavenskih država

Od 1751. (ustanovljenje samostalne katoličke župe) do početka 1926. godine, na temelju podataka iz matice krštenih i nadgrobnih spomenika, geograf **Risto Jeremić** navodi da su u Bukinu živjele ove šokačke obitelji: Andreć, Andrić, Andrišić, Andrović, Angelić, Anitić, Antolović, Apić, Balogović, Baltić, Bartolović, Bertić, Blašković, Bođanski, Bogović, Bošnjaković, Bulković, Čabrajac, Čorbić, Čunić, Čurčić, Čurčinac, Cvetić, Cvičić, Džanić, Fabešić, Franašić, Galović, Gluić, Đurčić, Čurković, Čurović, Horvat, Ikoćić, Ilić, Ivanić, Ivković, Jagodić, Jaković, Joanović, Kerčić, Knežević, Kolarić, Kostjak/Košćak, Kovačević, Kovačić, Kuzmanović, Lokić, Lovrić, Mađarčević, Maričan, Marinković, Marković, Matašević, Matić, Matič, Međimurac, Mihaloć, Mikulić, Milnatić, Milošević, Montarov, Moravčić, Mutavčić, Nikolić, Novaković, Novoselac, Pandurović, Papucki, Peić, Petrić, Filipović, Plavanac, Plavšić, Plešić, Posavac, Posavčić, Pošgaić, Požarčević/Pošarčević, Pretnić, Probojčević, Purić, Raić/Raić, Rudić, Simonović, Skakavac, Skokanović, Stanković, Štefić, Štifičović, Stipić, Svetić, Tomašević, Tučić, Turanović, Velić, Vidaković, Binković, Vranić i Zeičović.

Migracije i odumiranje

Podrijetlo svih tih obitelji vrlo je raznoliko. Isti autor navodi kako su od tih obitelji, 42 početkom XIX. stoljeća iz starog Bukina prešle u novosagrađeni, današnje Mladenovo, od kojih su »neke izumrle, druge se iselile a treće odnarodile«. Tako spominje da je osoba s istim prezimenima tada bilo (djelomice su tamo i danas) u Baču, Plavni, Prigrevici, Despotovu, Vajskoj, Sonti, Bođanima, Obrovcu. Horvati su se prije I. svjetskog rata odselili u Ameriku, a Večići ponijemčili u Welsch. Jedan dio obitelji



iz matice krštenih se na popisu preseljenih u današnji Bukin ne spominje, ali stara bukinska šokačka prezimena su se (1926.) mogla naći, a i danas se nalaze u šokačkim selima bačkog Podunavlja, ali i među Bunjevcima u Subotici, te u Slavoniji. Za tu godinu navedeno je da je u Bukinu živjelo 15 šokačkih obitelji; Andrić, Berzenković, Vidaković, Jagodić, Jurišić, Kajdić, Knežević, Kovačević, Maričan, Miholić, Mutavdžić, Osičan, Čunić i Džinić, s tim da su najbrojnije bile Mutavdžić (12 kuća), Vidaković (8) i Andrić (6). Etimoliško podrijetlo ovih prezimena Jeremić vezuje za Bosnu (okolica Fojnice, Tuzle, Dervente), Slavoniju, Srijem, bačko Podunavlje i Međimurje, a neke imaju i usko lokalno podrijetlo iz nekadaš-

njeg sela Lovre(i)nac, koje se nalazilo na obali Dunava između današnjeg Mladenova i Bačkog Novog Sela.

Na današnjem katoličkom dijelu (novog, na istočnoj periferiji sela) mladenovskog groblja, onom koji se nalazi uz preostale postaje križnog puta i srušene kalvarijske križeve, nalaze se i grobovi Hrvata, onih koji su umrli i ovdje sahranjeni tijekom XX. i XXI. stoljeća. Ostali su, skupa s ostalim grobovima Nijemaca, potpuno zarasli u gusto šipražje, a većina grobova u njemu nema više nadgrobnike ili su devastirani. Održavani, vidljiv i pristupačan dio groblja u tišini čuva grobove ovih Hrvata: Ivana i Barbare Andrić, Nikole i Terezije Andrić, Terezije Andrić, Josipa i Brigite Andrić, Stevana Andrića, Stipana Džanića, Mihajla Govorčina, Terezije Govorčin, Ilije Guteš, Andrije i Vjekoslave Hergotić, Jakoba i Franciške Hergotić, Josipa Ivšića, Josipa i Marije Karlović, Margarete Karlović, Gustina Križanića, Magdalene Malešević rođ.

muk koji je nastao nakon svakog javnog apela da se ovo groblje uredi. Oni grobovi Hrvata i Nijemaca koji su bili na starom mladenovskom groblju, na velikom prostoru između današnjih ulica Sime Šolaje, Kralja Petra I., Dunavske i Miloša Obilića, nepovratno su nestali kada je ono srušeno i preorano, djelimično radi izgradnje nogometnog stadiona, a djelimično radi gradnje kuća, sredinom XX. stoljeća.

Sjećanje na Andrića

Daleko najpoznatiji Hrvat koji je rođen u Bukinu bio je dr. **Josip Andrić** (1894. – 1967.), pripovjedač, publicist, glazbenik i jezikoslovac, vrlo snažno i proslavljeno ime hrvatske kulture. Iako se sa šest godina preselio u Morović, njegovo ime ostaje trajan spomen na brojne članove obitelji Andrić, kojih još uvijek ima u Mladenovu, ali i na



Marinčan, Stjepana Milkovića, Ane i Antuna Pančića, Stjepana Tonkovića i Joze Zlopaše. Četiri grobnice ima nadgrobnike ispisane na standardnom hrvatskom jeziku.

Hrvatske obitelji koje su u posljednjem stoljeću živjele ovdje, kao i one koje i dalje obitavaju u Mladenovu, pomiješani su slojevi starog šokačkog življa i onog hrvatskog koje se ovdje doselilo za vrijeme jugoslavenskih država. Na katoličkom groblju su i pojedini održavani grobovi Mađara te Slovaka. Pristupnog puta do njega s asfalta Ulice Mladena Stojanovića nema, te posjetitelji mogu u njega ući samo kroz pravoslavno groblje. Žalost uništenog križnog puta, s propucanim reljefima postavljenim u zidanim postajama, većinom 1924. godine, upotpunjuje

cijelu poznatu i nepoznatu povijest hrvatskoga imena u Bukinu. U razgovoru s gospođom **Anom Andrić** (1958.) vratili smo nakratko spomen na njezinog *pradidu* Ivana Andrića, kao i oca **Stevana Andrića** koji se sjećao posjeta Josipa Andrića svojem rodnom selu i majčinom grobu na starom groblju, te razgovora s rođacima i mještanima, punih lijepih manira. Nismo za sada uspjeli rekonstruirati moguću adresu na kojoj je bila rodna kuća Josipa Andrića. Kao što je poznato, njegova bista nalazi se u krugu crkve sv. Jakova u Plavni.

Marko Tucakov

Hrvatska riječ, broj 61, 3. travnja 2004.

Prava samo na papiru

Pokrajinski ombudsman dr. Petar Teofilović u ponedjeljak je sa svojim suradnicima primio predstavničke sedam nacionalnih vijeća sa sjedištem u Vojvodini. Sudionici razgovora detaljno su upoznali pokrajinskog ombudsmana sa zajedničkim zahtjevima usvojenim na prethodno održanoj sjednici predsjednika nacionalnih vijeća u Subotici i uputili oštre kritike republičkim i saveznicima zbog neriješenog pitanja financiranja vijeća. Posebna pažnja je posvećena i neriješenom pitanju parlamentarne zastupljenosti nacionalnih manjina, kao i inicijativi za obrazovanje Savjeta nacionalnih manjina na razini Državne Zajednice. Tajnik Nacionalnog vijeća mađarske nacionalne manjine László Varga založio se za usvajanje Zakona o bližem uređivanju nadležnosti i izboru nacionalnih vijeća. Prema njegovom mišljenju, na taj način bi u potpunosti bila riješena otvorena pitanja koja se javljaju u vezi nadležnosti tijela manjinskih samouprava u oblastima obrazovanja, informiranja, kulture, službene upotrebe jezika, njihovog financiranja, kao i utvrđena bliža pravila o izboru nacionalnih vijeća.

Predsjednica Nacionalnog vijeća Slovaka Ana Makanova-Tomanova kazala je da je savezni zakon o nacionalnim manjinama »europski«, ali da je njegova primjena »balkanska«. »Mi nećemo da budemo vizit-karta ove države za Europu. Savezni zakon je dobar, ali je samo slovo na papiru, dok u praksi većina nacionalnih vijeća još nema ni svoje prostorije, a kamoli nešto drugo«, kazala je Makanova.... Josip Ivanović je na sastanku iznio podatke o vandalizmu na Kerskom groblju u Subotici i konstatirao da su nacionalna vijeća prirodni saveznici ombudsmanu glede praćenja događanja u manjinskim zajednicama, povreda kolektivnih ili pojedinačnih prava pripadnika nacionalnih manjina.

(Jasminka Dulić)

Izložba Tisućstogodišnje veze Hrvata i Mađara

Posljednjeg dana ožujka u vestibulu Gradske kuće otvorena je izložba mohačkog muzeja Kanizsai Dorottya pod nazivom Tisućstogodišnje veze Hrvata i Mađara. Nakon Mohača, Budimpešte i još nekih mađarskih gradova, izložbu, čiji je autor *dr. Đuro Šarošac*, građanima Subotice su upriličili Skupština općine i ovdašnji Gradski muzej. Recimo odmah, i prije prikaza sadržaja izložbe, svoj sud:

ova nepretenciozna izložba, gotovo informativna i edukativna, ispričana sasvim konvencionalnim muzeološkim jezikom, plijeni širinom pristupa i obujmom tretirane teme, kao i pozitivnim pristupom materiji. Veze Hrvata i Mađara, kroz jedanaest stoljeća, obrađene su kroz 14 tematskih cjelina. Na 33 tabloa predstavljeni su uvodni tekstovi, reprodukcije fotografija, crteži, faksimili dokumenata, knjiga, novina, i mnogo toga što skupa približavaju temu izložbe njenom posjetitelju.

(Mirko Grlica)

Osposobiti tri centra

Posljednji popis pučanstva u Državnoj Zajednici Srbiji i Crnoj Gori (SCG) proveden je tijekom 2002., a rezultati su poražavajući za hrvatsku zajednicu. Nećemo se precizno baviti konkretnim brojevima, jer su nas prebrojavanja uvijek skupo koštala i bivala na našu štetu, no po tim se brojkama gradi nacionalna politika države u kojoj živimo, a i mi bismo trebali uvažavati te brojeve kao polazni parametar za definiranje naše buduće sveopće strategije.

Popis kaže da nas ima oko 70 tisuća. Na području Srijema, uključivši u taj zemljopisni pojam i prirodna gravitacijska područja Beograda i Novoga Sada u jednu cjelinu, »priznalo« je biti Hrvatima oko 30 tisuća građana. Najviše, dakako, u Beogradu (oko 10 tisuća) i Novom Sadu (oko 6 tisuća), a u ostalim srijemskim općinama taj broj se kreće oko dvije tisuće. Dakle, skoro polovica (hrabrih i registriranih) Hrvata Srbije i Crne Gore živi na tome području. Nešto veći broj je u Bačkoj (Subotica s okolicom, Sombor, bačko Podunavlje), dok je u Banatu, Crnoj Gori i centralnoj Srbiji taj broj simboličan.

(Vladimir Bošnjak)

Predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Lazo Vojnić Hajduk Slabost i nemoć državnih organa

»**P**onovljeni vandalizam, koji se dogodio u noći između 26. i 27. ožujka 2004. godine na katoličkom groblju u Subotici vidno označava slabosti i nemoći državnih organa u Republici Srbiji. Oni nisu sposobni zaštititi svoje građane od napada neobuzdanih i nacionalnom mržnjom inficiranih počinitelja. Smatram da su Hrvati u Republici Srbiji i dalje vrlo ugroženi. Eskalacija terorizma, nasilja i prijetnji ugrožavaju opstanak Hrvata u Republici Srbiji. Mi Hrvati postajemo bezrazložno žrtve, zbog neadekvatnog razvoja događaja na Kosovu. To je očito, ali na taj razvoj događaja ne možemo utjecati. Oštro osuđujem vandalizam nad našim svetinjama i pozivam sve Hrvate na razumna reagiranja i očuvanje svog dostojanstva, te neka promiču toleranciju i međusobno razumijevanje sa svim građanima ove zemlje. Od državnih organa očekujem konačno akciju koja će otkriti počinitelje i ovih, a i dosada, ne znam zbog čega, nepronađenih počinitelja. Organi gonjenja neka ih privedu pred lice pravde i tako pokažu dobru volju da štite ustavna prava svojih državljanina ma koje vjere ili nacije oni bili.«



Lazo Vojnić Hajduk



Čuvari Isusovog groba

Kada je započeo pučki običaj čuvanja Isusovog groba u Sonti, ne zna se točno. U puku se ovaj običaj imenovao i kao čuvari Božjega groba i straža kod Isusovog groba. Običaj seže daleko u prošlost kada je rimskim vojnicima bilo naređeno da čuvaju Isusov grob nakon razapinjanja i umiranja na križu, da bi se vlasti uvjerele da se tu ne radi o Božjim nakanama nego da Isusa mogu ukrasti njegovi učenici i pristaše ili običan puk. Međutim, kao što znamo, ipak se radilo o Božjem naumu, tj. uskrsnuću njegova sina.

Fotografija je snimljena na Uskrs, 9. IV. 1966. po izlasku s velike mise, ispred kipa sv. Florijana (izgrađenog 1933.). Mjesni župnik tada je bio vlč. **Jakov Grunčić** (28. II. 1916. – 18. V. 1985.). On je u Sonti službovao 27 godina, tj. od 1958. do 1985., sve do svoje smrti.

Na snimci su nama s lijeve na desnu stranu: **Marinko Vidović, Stipanov** (1950. – 2002.); **Joza Šokac, Šunkin** (1949. – 2019.); **Pavle Krstin, Kozonjin** (1947. – 1995.); vlč. Grunčić; **Pavle Matin, Čuvrkov** (1945. – 2021.); **Mata Zec, Prakaturov** (1948. – 1996.); **Stipan Silađev, Pitlićov** (1949.) i **Antun Krstin, Kozonjin** (1949. – 2020.).

Straža počinje čuvati Isusa na Veliki petak nakon smrti, tj. skidanja s križa i polaganja u grob. **Branislav Lukić, Belin** (1981.), koji je bio čuvar osam godina, sjeća se da su u crkvu prvo ulazila četiri čuvara, dvoje po dvoje, u narodnim nošnjama, s kopljima i šeširima okićenim šimširom s vanjske strane. Njih je predvodio razvodnik. Razvodnik je također bio u narodnom ruhu, a u ruci je držao »dvoručnu« sjekiru s dugom drškom (vidimo na fotografiji) kao i koplja koja su držali čuvari. »U četiri ruke« skinuli su Isusa s križa i stavili u grob. Tada su se rasporedili oko groba i mirno stražarili u uspravnom (vojničkom) stavu s kopljem u rukama. Razvodnik se okrenuo i sa sjekirama izišao iz

crkve u sakristiju ili župnu kuću pripremajući drugu smjenu straže. Smjenjivali su se otprilike na pola sata, a čuvanje groba je trajalo sve do Uskrsa. Petak nakon 15 sati i subota od od jutra do večeri. Sve vrijeme stražari su nosili šešir s grančicom šimšira i bili su obučeni u odjeću i obuću kakve vidimo na slici.

U vrijeme čuvanja Isusovog groba vjernici se klanjaju umrlom Kristu u grobu tijekom cijeloga dana, ali se ne križaju sve do Uskrsnuća, do nedjelje ujutro.

Stražari nakon Uskrsnuća, na sam Uskrs, dolaze u crkvu sa šeširov okićenim asparagusom i živim cvijećem. Ranijih godina presvlačili su se u široke, uroljane gaće s ručno heklanom, širokim čipkama i do tridesetak centimetara. Na noge su obuvali također ručno pletene šarene *ljope*. *Ljope* su na »obrazu« imale po dvije male i dvije veće kićanke. Time se pokazala gizdavost narodne nošnje. Na velikoj misi stoje ispred oltara, a šešire drže u desnoj ruci prislonoj na donji dio torza. Na misi iza njih nekada je stajalo i do tridesetak djevojaka obučenih u najsvečaniju nošnju, *pulanku*. Danas se čuvari ne presvlače u raskošne gaće i *ljope* već idu na misu baš kao i ovi čuvari s fotografije, a tako su obučeni i kod čuvanja groba.

Osobe koje su bile čuvari rado se prisjećaju vremena provedenog u župi dok su čekali red na čuvanje Božjega groba. Različito su se zabavljali. Igrali su tenis, ping-pong... Žene, a naročito trećoredice, donosile su *peretke* i razne kolače kao i druge slastice, a u nedjelju obvezno tortu. To im je bilo zadovoljstvo, a napose ako im je u čuvanju Isusovog groba sudjelovao netko od potomaka. Župnik je za subotu u podne obvezno kuhao paprikaš u kazanu.

U Sonti se još i danas s dikom i velikim ponosom čuva Isusov grob.

Ruža Silađev

Dan prijateljstva – dan druženja i darova

Posljednji dan ožujka bio je u znaku druženja i darivanja. *Dan prijateljstva* održan je u OŠ *Vladimir Nazor* u Đurđinu, koja je bila škola domaćin. U ovom danu, koji je bio zapravo sjajan, jer kako su djeca rekla nema škole i zadaće, sudjelovali su učenici cjelovite nastave na hrvatskom jeziku od 1. do 4. razreda. Svi oni po dolasku u Đurđin imali su zajednički doručak, a potom su se podijelili u ekipe i imali sportske igre koje su im pripremili učiteljice i učitelj. Zbog vremenskih uvjeta igre su održane u tri učionice, ali to nije umanjilo njihovu kreativnost i sportske sposobnosti. Natjecateljski duh bio je i te kako prisutan, a na kraju su svi bili pobjednici, ne zbog igara, nego zbog toga jer su prijatelji. Jer se skupa družu, jer jedni drugima pomažu.

Umjesto pojedinačnog proglašenja pobjednika, uslijedilo je darivanje za sve škole. Tako su sve škole: OŠ *Vladimir Nazor* iz Đurđina, *Matija Gubec* iz Tavankuta, 22. oktobar iz Monoštora i *Ivan Milutinović* i *Matko Vuković* iz Subotice dobile na dar »geometrijski set« za ploču (ravnala, kutomjer i šestar), komplet »Orfov instrumentarij« i veliki, prenosivi bluetooth zvučnik.

»Zahvaljujući suradnji s Odborom za obrazovanje pri HNV-u dobili smo uvid u to što školama nedostaje za kvalitetniju nastavu. Tako smo u dogovoru s njima osmislili ovaj projekt i zahvaljujući financijskim sredstvima dobivenim na natječaju Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske osigurali spomenute materijale. Oko prijevoza pomoglo nam je i HPD *Bela Gabrić*, te smo tako zajedničkim snagama pomogli školama i razveselili djecu. Prethodnim projektom '*Sportom do prijateljstva*' osigurali smo sportske rekvizite, koji su i danas pomogli u aktivnostima. Trudimo se svake godine po nešto osigurati školama, odnosno djeci, a sve s ci-



ljem kvalitetnih uvjeta za rad«, kaže dopredsjednica Udruge *Naša djeca Ninoslava Pirša*.

Uz sve spomenute darove za školu, svako dijete je dobilo i »usksni dar« koji im je uručila predsjednica Odbora za obrazovanje pri HNV-u **Nataša Francuz**.

Ž. V.



Zečić Miško



Poveži iste pisanice



Pomozi zeki sakupiti sve pisanice u uskršnju košaru



Jednog jutra zečić Miško rekao svojoj majci:

– Znaš što, mama? Ne želim više raznositi jaja za Uskrs. Pa, nitko više ne vjeruje u priču da ih zečići donose. A i, nekako, prevelik sam za to.

Činilo se to majci čudno, ali pažljivo je zapitala:

– Zbog čega sad to? Uvijek te veselilo kad su djeca pronalazila jaja ostavljena u vrtu.

– Ispričao sam prijateljima u školi što radim, a oni su mi se smijali. Rekli su da je to glupost, da sam sve izmislio i da ne mogu ja biti taj koji poklanja jaja.

Shvatila je mama u čemu je problem i pokušala pomoći:

– Kad ne bi raznosio jaja, djeca bi bila žalosna. Bilo bi isto kao da smo mi zaboravili tvoj rođendan. Kako bi se ti osjećao?

– Veoma tužno, mama.

– Ali, znaš što?! Na svako jaje napisat ćemo sitnim slovima: ZEČIĆ MIŠKO, i svi će znati da si ti ta jaja donio.

– Mama to je super! I više me nitko neće zezati!

– I sva djeca će biti sretna – završi zadovoljno mama i njuškicom nježno dodirne svog sinčića.

Preuzeto s: Lukin portal

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomjesečnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem višenamjenski poslovni prostor u BiH, RS Srpska, Istočno Sarajevo u centralnoj gradskoj »A« zoni na šetnici Dr. M. Lazića, veličine 100 m² + 35m², idealan za predstavništvo kompanija, organizacija ureda ili automatskih kazina iz Srbije, Hrvatske, Mađarske. Kontakt email: lindov@yahoo.com ili viber: +964-781-891-68-75.

Tražim simpatičnu i lijepu Hrvaticu za međusobno učenje hrvatskog i mađarskog jezika. Ja sam »mlad« umirovljenik, po nacionalnosti Mađar. Tel.: 061/6566-577.

Potreban konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

SOMBOR - Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katinicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025-5449220; 064-2808432.

SUBOTICA - Darujem štence (po izboru M ili Ž), crni ili šareni. Tel.: 024/528-682 ili 060 0532570.

Potrebne njegovateljice s europskim papirima za njemačku agenciju. Prijava na zdravstveno osiguranje dok radište. Ne plaćate proviziju. Plaće su za slabije znanje njemačkog jezika od 1.500 eura, a za bolje od 1.800 pa više. Ja sam uz vas 24 sata dok ste na šteli. Sva pitanja i prijave možete poslati putem WhatsAppa ili Vibera. +381-63-708-05-60. Budite i vi dio našeg tima. Jovanka

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Izdajem u najam poslovni prostor – 320 m², uži centar – Apatin – Ulica svetog Save 25. Pogodno za auto salon ili trgovinu. Ukupna površina s dvorišnim dijelom – 700 m² Tel: 063/738-97-85

Prodajem nepokretnost površine 4.516 m² u Rudanovcu u okviru Nacionalnog parka »Plitvička jezera«, po cijeni od 165.829,00 eura. Informacije na telefon 063/888 71 34.

Prodajem mrežice za mlade vočke 270 komada, veličine 56 cm x 20 cm. Cijena 30 din/kom. Telefon: 064/9738601.

Prodajem plišanu otunku, strigansku maramu, tkane ponjave i pregače. Informacije na telefon 062/1789106.

Osoba s invaliditetom (II. stupanj) traži posao u Subotici. Kontakt telefon: 061/6767041.

Pokrajinsko tajništvo za urbanizam i zaštitu okoliša, temeljem članka 25. i članka 26. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (*Službeni glasnik RS*, br. 94/24)

OGLAŠAVA

javni uvid studije o procjeni utjecaja na okoliš

Nositelj projekta d.o.o. *Putevi Srbije* iz Beograda, Bulevar kralja Aleksandra 282, podnio je zahtjev za davanje suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na okoliš projekta za izgradnju državne ceste II B reda broj 300, od državne ceste I A reda broj 1 – petlja »Subotica istok«, čvor 103, do državne ceste II A reda broj 102, čvor 10202 – Gornji Breg (Kanjiža) sve na parcelama na teritoriju Grada Subotice, Općine Kanjiža i Općine Senta.

Podaci i dokumentacija iz zahtjeva nositelja projekta mogu se dobiti na uvid radnim danima od 10 do 14 sati u prostorijama Pokrajinskog tajništva za urbanizam i zaštitu okoliša, Bulevar Mihajla Pupina 16, Novi Sad (prizemlje, ured br. 46) i na sajtu ovog tijela www.ekourbapv.vojvodina.gov.rs, kao i u prostorijama Gradske uprave Subotica, Trg slobode 1, Općinske uprave Kanjiža, Ulica Edvarda Kardelja 1 i Općinske uprave Senta, Glavni trg 1, do 15. 5. 2026. godine. Za vrijeme trajanja javnog uvida, odnosno u roku od 40 dana od dana obavještanja, javnost, zainteresirana tijela i organizacije mogu dostaviti svoje mišljenje na izloženu studiju o procjeni utjecaja na adresu Pokrajinskog tajništva, u pisanoj ili elektroničkoj formi.

U cilju organiziranja zdravstveno-sigurnosnih uvjeta za održavanje javne rasprave i prezentacije, neophodno je da svi zainteresirani najave svoje sudjelovanje telefonskim putem +381 21 487 46 90 ili putem elektroničke pošte na e-mail: ekourb@vojvodina.gov.rs.

Javna rasprava i prezentacija bit će održani 18. 5. 2026. godine u prostorijama Gradske uprave Subotica, Trg slobode 1, u 10 sati, Općinske uprave Kanjiža, Edvarda Kardelja 1, u 12 sati i Općinske uprave Senta, Glavni trg 1, u 13 i 30.



Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji VAŽI DO 7. 4. 2026.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT

Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

- ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH
- utorak u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*
- srijeda u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH
- četvrtak u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTI te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sat i 45 minuta. Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatska riječ*.

Mala zemlja velikih doživljaja

Zelena priča Indijskog oceana

Šri Lanka jedna je od onih destinacija koje vam se ušunjaju pod kožu polako, gotovo neprimjetno, a onda shvatite da razmišljate o njoj i kad se vratite kući. Smještena južno od Indije, u srcu Indijskog oceana, ovaj otočni dragulj na relativno maloj površini nudi nevjerovatnu raznolikost, od tropskih plaža i čajnih plantaža, preko drevnih gradova, do divljine u kojoj slonovi i leopardi još uvijek imaju glavnu riječ.

Geografski gledano, Šri Lanka je kompaktan svijet za sebe. Obala je obrubljena dugim pješčanim plažama i ribarskim selima u kojima se život i dalje ravna prema plimi i oseki, dok se unutrašnjost postupno uzdiže u brdovito središte prekriveno bujnim zelenilom. Upravo ta središnja visoravan, s maglovitim jutrima i hladnijim zrakom, daje zemlji onu gotovo filmsku atmosferu zbog koje putnici često kažu da su u jednom danu prošli kroz nekoliko klimatskih zona.

Putovanje najčešće započinje u Colombu, užurbanom glavnom gradu koji je više ulazna točka nego krajnji cilj. No, vrijedi mu dati barem dan ili dva: kolonijalna arhitektura, kontrast modernih četvrti i starih tržnica te mirisi začina koji se šire ulicama stvaraju snažan prvi dojam. Colombo je kaotičan, bučan i živ, ali upravo takav nudi autentičan susret s ritmom zemlje.

Prava čar Šri Lanke često se otkriva u unutrašnjosti, u Kandyju – duhovnom srcu zemlje. Smješten uz jezero i okružen brežuljcima, Kandy je dom Hrama svetog zuba, jednog od najsvetijih budističkih mjesta na svijetu. Grad odiše mirnijom energijom, a šetnje uz jezero i večernje ceremonije pružaju uvid u duboko ukorijenjenu duhovnost lokalnog stanovništva.

Iz Kandyja se put nastavlja prema brdima prekrivenim čajnim plantažama, simbolom Šri Lanke. Regije poput Nuwara Eliye i Elle izgledaju kao da su istrgnute iz nekog drugog svijeta – uredni redovi čajevca, kolonijalne kuće i

uske ceste koje vijugaju kroz maglu. Vožnja vlakom kroz ovaj krajolik često se svrstava među najljepše željezničke rute na svijetu, a Ella, malo planinsko mjesto, savršena je baza za lagano istraživanje prirode, šetnje do vidikovaca, slapova i legendarnog mosta Nine Arches.

Povijesna dimenzija zemlje posebno dolazi do izražaja u drevnim gradovima Anuradhapuri i Polonnaruwi. Ovdje se, među ruševinama palača, hramova i ogromnih stupa, osjeća težina tisućljetne povijesti. To nisu muzeji na otvorenom, već živa sveta mjesta na kojima se i danas mole hodočasnici, što cijelom iskustvu daje dodatnu dubinu.

Priroda na Šri Lanki pokazuje i svoje divlje lice. Nacionalni parkovi poput Yale ili Udawalawe nude safari doživljaje u kojima se slonovi kreću slobodno, a bogat ptičji svijet i raznolika flora otkrivaju koliko je otok biološki raznolik. Susret s divljim životinjama ovdje nije spektakl, već tiho promatranje u njihovom prirodnom okruženju.

Na kraju, Šri Lanka se opušta uz ocean. Južna i istočna obala nude plaže za svačiji ukus – od surferske atmosfere Arugam Baya, preko promatranja kitova kod Mirisse, do opuštenih zalazaka sunca u Unawatuni. Dani se ovdje mjere sporije, uz svježiju ribu, kokos, začine i zvuk valova.

Poseban doživljaj čini i lokalna kuhinja, jednostavna, aromatična i često vrlo začinjena. Riža i curry dolaze u bezbroj varijacija, a čaj, po kojem je zemlja svjetski poznata, nije samo napitak, već dio identiteta. Mnogi putnici ovdje prvi put dolaze u doticaj i s ayurvedskim tretmanima, koji naglašavaju ravnotežu tijela i uma.

Šri Lanka nije destinacija koju samo »odradite«. Ona traži da joj se prepustite, da usporite i pustite da vas vodi. Upravo u toj kombinaciji prirode, kulture, okusa i topline ljudi krije se razlog zašto joj se putnici, barem u mislima, uvijek vraćaju.

GKM

Hrvatska – Kolumbija 2:1

Prva test pobjeda

Izbornik **Zlatko Dalić** izveo je na teren Camping World Stadiuma u Orlando sljedeću jedanaesticu hrvatskih reprezentativaca: **Livaković, Erlić, Vušković, Pongračić, Marco Pašalić, Moro, P. Sučić, Perišić, Mario Pašalić, Vlašić, Matanović**. I pobijedio Kolumbiju 2:1, u prvom prijateljskom test susretu na američkoj turneji.

Neočekivani izbor

Mnogi gledatelji dobrano su se iznenadili kada su vidjeli sastav *vatrenih* za susret s Kolumbijom, kvalitetnom južno-američkom momčadi koja godinu dana ne zna za poraz i protiv koje gotovo sve europske reprezentacije imaju velikih problema. Voljom izbornika na klupi za pričuve ostali su **Modrić** (kapetan i živa legenda), **Budimir** (jedan od najboljih strijelaca španjolske *Primere*), **Kramarić** (senator i treći najbolji strijelac hrvatske reprezentacije u povijesti), **Baturina** (blista u *Seriji A*) i **Stanišić** (nezamjenjivi branič *Bayerna*). Umjesto njih, pomalo neočekivano, mjesta na travnjaku zauzeli su Marco Pašalić, Vušković, Moro i Matanović. I pobijedili Kolumbijce. Dodatno, dvojica od »prinova«, Vušković i Matanović, bili su strijelci dva pobjednička pogotka koja su i odlučila susret. I što sada... Dalićev test je maksimalno uspio, a niti jednoj pobjedi ne može se niti se smije gledati u zube. Jasna je bila namjera da se velikom rotacijom u recimo tako manje važnom susretu (u međuvremenu je odigran mnogo značajniji duel protiv Brazila) dâ šansa nekolicini kandidata za prvu momčad, a da se izostavljeni nogometaši malo odmire od napetog tempa u najjačim europskim ligama. Sve je to sada lijepo govoriti, analizirati i pisati. A

da je zaigrala prva postava i da se izgubilo... Naravno, to nikada nećemo znati. I ne treba. Ovaj susret je pokazao kako svaki igrač kojeg izbornik pozove pod reprezentativnu zastavu ima dokazanu kvalitetu i spreman je odigrati svoj maksimum protiv bilo kojeg protivnika.

Nedoumice

U drugom dijelu susreta protiv Kolumbije u igru su ušli svi navedeni »pričuvni« igrači (izuzev Budimira) plus **L. Sučić, Musa, Jakić i Fruk**, pa je tako Dalić provjerio praktično 18 nogometaša sa svog popisa. Golova više nije bilo, jer su svi postignuti u prvom dijelu prvog poluvremena, ali je iskusnija postava osigurala očuvanje vodstva i rutinirano privela utakmicu kraju. Pobjeda je pobjeda i treba joj se, naravno, radovati, ali su ostale određene nedoumice glede budućeg sastava i formacije u kojoj bi *vatreni* trebali startati u prvom susretu protiv Engleske na predstojećem Mundijalu. Neupitno je kako će mjesto u startnoj momčadi imati senatori poput Modrića i Kramarića, ali je upitno hoće li se senator **Kovačić** oporaviti i biti u punoj formi do sredine lipnja. Baš kao što je upitno kako teče oporavak **Gvardiola**, još jednog »startnog sigurnjaka«. Također, ovisno o svemu navedenom, ovisit će i taktička formacija u kojoj će se 17. lipnja u 22 sata Dalić i njegovi izabranici suprotstaviti *Gordom Albionu* na stadionu u Dallasu (Texas, SAD). Predstoji još nekoliko prijateljskih, tzv. test susreta (Brazil odigran u noći 1. na 2. travnja), tijekom kojih će stručni stožer reprezentacije na čelu s izbornikom Dalićem tražiti »najbolje od najboljih« za premijeru na SP.

D. P.

POGLED S TRIBINA

Challengeri

Proteklog tjedna Hrvatska je bila domaćin dva teniska Challengera, muškog u Splitu i ženskog u Dubrovniku. Oba su, na zadovoljstvo organizatora, igrača i igračica, te publike, bila organizirana na vrhunskoj razini i dodatno pridonijela turističkoj promidžbi hrvatskog turizma i jadranske obale kao njezinog važnog atributa. Jedino je malo vrijeme, točnije nekoliko dana strašnog nevremena koje je pogodilo veći dio Hrvatske, pokvarilo ukupni maksimalni ugođaj. Ali to je bila viša sila. Što se tiče tenisa i hrvatske pozicioniranosti na organizacijskoj mapi najvećih događaja, Challenger iz serije 125 u Dubrovniku je veliki iskorak. Tako je, uz Makarsku koja je istog kvalitetskog ranga, Hrvatska dobila još jedan vrijedan ženski turnir koji bi u budućnosti mogao (možda) dobiti i višu jako-

snu kategoriju. Nažalost, u ovom trenutku domaći ženski teniski nema »novih nada« koje bi mogle upravo na ovako jakom domaćem natjecanju pokazati i iskazati svoj talent i iskoristiti ga kao odličnu odskočnu dasku u svom proboju prema vrhovima natjecateljskog rankinga. Par stotina kilometara dalje, upravo se to dogodilo na muškom Challengeru u Splitu, istina znatno slabije jakosne kategorije 50. Domaći tenisač, 21-godišnji Splitsčanin **Mili Poljičak** u turnir je ušao s pozivnicom (wild card) organizatora i opravdao je maksimalno. Osvojio je naslove u obje konkurencije (singl i dubl) i još jednom pokazao kako bi se na njega trebalo ozbiljno računati u bliskoj budućnosti. U tome je i konačno svrha organiziranja jačih svjetskih turnira: u mogućnosti kroz sustav pozivnice davanje šansi mladim, talentiranim igračima da bez tereta igranja zamornih kvalifikacija pokažu svoje mogućnosti. Poljičak je sve navedeno iskoristio na najbolji način i očekuje ga značajan iskorak na najnovijoj ATP rankig ljestvici.

D. P.

Sportska večer mladih u Novom Slankamenu

U organizaciji Udruženja mladih *Prijatelji nade* u Hrvatskom domu u Novom Slankamenu 29. ožujka održana je sportska večer. Mladi su kroz druženje imali priliku okušati se u pikadu, bilijaru i stolnom tenisu.



Svaka disciplina donijela je uzbuđenje i zdravog natjecateljskog duha, ali je u prvom planu bilo upoznavanje, druženje i stvaranje novih prijateljstava. Iz udruženja *Prijatelji nade* ističu da su ovakva okupljanja izuzetno važna

jer omogućavaju mladima da se bolje upoznaju, povežu i kvalitetno provedu vrijeme. Predsjednik udruženja **Dar-ko Peka** svim sudionicima uručio je promo set *Prijatelji nade*, kao znak zahvalnosti za dolazak i podršku radu udruženja. Sportska večer održana je u okviru projekta koje provodi udruženje, a koji financira Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

D. P. i S. D.



Prvi Sportski kamp Hrvatske matice iseljenika

Hrvatska matica iseljenika pokreće novi program usmjeren na povezivanje mladih iz hrvatskog iseljeničtva s domovinom. Sportski kamp bit će održan od 11. do 19. srpnja 2026. u Prelogu. Riječ je o prvom izdanju programa koji kroz sport, edukaciju i zajedničko iskustvo boravka u Hrvatskoj potiče razvoj vještina, međusobno povezivanje i jačanje osjećaja pripadnosti hrvatskom identitetu.

Kamp se organizira u suradnji s Hrvatskim rukometnim savezom. Namijenjen je mladima u dobi od 14 do 18 godina. Program objedinjuje sportske, edukativne i društvene aktivnosti koje doprinose jačanju kulturne i društvene povezanosti hrvatske iseljeničke zajednice s Hrvatskom.

Tijekom kampa sudionici će svakodnevno sudjelovati u kondicijskim i rukometnim treninzima. Održavat će se radionice hrvatskog jezika i sportske komunikacije te edukativni sadržaji usmjereni na mentalnu pripremu mladih sportaša. Program uključuje i jednodnevni izlet u Zagreb s posjetom sportskim i kulturnim institucijama te završnu utakmicu uz svečanu dodjelu priznanja.

Cilj programa je unaprijediti sportske i kondicijske sposobnosti mladih. Poseban naglasak stavljen je na razvoj timskog duha, fair playa i sportskog ponašanja. Program potiče razumijevanje hrvatskog jezika u sportskom i svakodnevnom kontekstu te jača povezanost mladih iz domovine i hrvatskog iseljeničtva. Sudionici će se upoznati s hrvatskim sportskim i društvenim institucijama.

»Pokretanjem Sportskog kampa želimo mladima iz hrvatskog iseljeničtva omogućiti neposredno iskustvo domovine te stvoriti prostor za povezivanje, razmjenu i zajedništvo. Ovakvi programi važan su dio naših nastojanja u jačanju hrvatskog globalnog zajedništva i dugoročnih veza s hrvatskom iseljeničkom zajednicom«, poručuju iz Hrvatske matice iseljenika.

Sudionicima je osiguran smještaj u hotelu *Panorama* u Prelogu i Sportskom rekreacijskom centru DG Prelog. Program je osmišljen kao cjelovito iskustvo koje povezuje sportski razvoj, osobni rast i očuvanje identiteta.

Prijave su otvorene do 1. lipnja 2026. godine. Detaljnije informacije dostupne na www.matis.hr. Sve informacije i prijavni obrazac dostupni su putem e-maila sara.mardetko@matis.hr.

Umotvorine

- * Ako sebe vrijeđate, tko će vas braniti?
- * Zalijevaj ono što zalijeva i tebe.
- * Sloboda se nalazi s druge strane straha.

Vicevi, šale...

Pitam ja ovog mog:

– Zašto ti mene zoveš sunce?

Kaže on:

– Zato što te ne mogu očima gledat.

– Doktore, hoće li me stvarno operirati student?

– Da!

– A što ako operacija ne uspije?

– Pa neće položiti ispit.

Aforizmi

* Najbolji znak istine je jednostavnost i jasnoća. Laž je uvijek zamršena, nakinđurena i rječita.

* Osjećaj da te nitko ne razumije često je početak dubljeg upoznavanja sebe.

* Sloboda postoji da ne radimo što nam se prohtije, već da imamo pravo činiti ono što trebamo.

Vremeplov – iz naše arhive

**Čuvari Božjeg groba
u subotičkoj katedrali, 2009.**



Didine pripovitke (iz knjiga Balinta Vujkova)

Žive ko golub i golubica

Što sam ja u mladosti imo pobratima takog nema svaki. Snage u njega na pritek, pa od šale ne drži konje već se sam upregne u plug i poore svoju zemlju, sam kola vuče.

Jedared se izgubio iz sela. Čudim se: šta je to moglo bit s njim, dok se uskoro nismo našli na vašaru.

– Di si ti – nije te valjda zemlja progutala?!

– Oženio se, brate moj, u tom i u tom selu. Iznenada, a još kako srićno! Da vidiš što imam ženu: vuče plug bolje od mene, a kola s teretom na jednom prstu! A što me voli!

Vidim: čovik srićan i zadovoljan, pa šta da mu kažem. On me još utvrđiva:

– Nemoj da nam ne svratiš čim prvi put dođeš u naše selo.

Nije moro dugo čekat, uskoro me put nano baš u to selo. Ja svršio poso i u goste kod pobratima, al čim sam došo bliže kuće vidim da je nevolja. Strija se sva slegla samo čeka da se sruši. Utrčem ja, pa i u avliji imam šta gledat: bunar sav srušen i zavaljen ko da je iz oblaka kamen bubnio na njega.

Ja da ću potrčat u kuću, ta tu triba pomoć, kad iz sobe čujem smij i veselje: moj pobratim i žena čudo raspoloženi. Ajd, uđem ja pa i tamo imam šta gledat.

Pobratimu palo slime na time, a on sve poigrava tako diže na glavi svu tavanicu i striju, žena u jednoj ruki drži deblje nikog starog duda ko da se sigra s pruticom i gleda di će poduprit slime, a obadvoje da puknu od smija.

– Šta se vama dogodilo?! – moram pitat makar očima vidim.

Pobratim trgo dud iz ženine ruke, potpačio slime, pa me grli ko da sam mu došo u kuću na najveću sriću.

– Ženo, milijeg gosta još nisi imala u kući, daj ručak na astal.

Raduje se i žena kad je čula ko sam ja, pa će iz ti stopa donet sve najbolje za ručak, a ja samo gledam: šta je ovoj čeljadi?! Kuća njim se ruši, bunar zaronjen, a oni raspoloženi ko da svatkuju. Moram pitat pobratima:

– Ma kaži mi šta se to dogodilo?

– Ta ništa, – na to se nasmije njegova mlada – ja baš da ću vadit vruću lepanju iz peći, da je malo umijem, pa ovaj moj istrčo na bunar da donese ladne vode. Baš sam njegov morala slat kad znam kaki je gadljiv! Vrepci stali na rovaš bunara, pa gade u vodu, a on nije imo drugo pri ruki da i otira već zgrabio mene za kose pa kad je onda puko sa mnom po vrecima sabio u zemlju i rovaš i sve ciglje od bunara. A ja nek trčim u komšiluk rad vode da umijem lepanju!

Smije se ona od dragosti, pa lepanju s mašćom meće prid nas, a na to će moj pobratim ženi:

– Rano moja, a što si ti gadljiva na uvara, to ne kažeš! Znaš, pobratime, – i počo meni pripovidat pa sad on da pukne od smija – ja ću baš sidat za astal kad ona spazi na zidu uvara. Ni ona sirota nije imala drugo pri ruki već kad je zgrabila mene, pa me bacila priko astala na uvara. Da se kojom srićom nisam uvatio za zid ode sva kuća, a ovako mi je samo slime palo na time.

– Eto, sad sam lepanju umila u čistoj vodi, a ni ja se neću zgadit na uvara, pa možemo s mirom i blagosovom ručat. – kaže mlada.

Ja vidim da su čeljad srićna i zadovoljna, pa šta možem već se sad i ja nasmijem i kažem:

– Glavno je da vi lipo živite.

Moj pobratim zagrlio mladu, pa podviknio:

– Lipo?! Ta ko golub i golubica!

Pričao Joso Tumbas, Žednik
Hrvatske narodne pripovijetke iz Vojvodine, 1960.

Rič po rič

Piše: Željko Šeremešić

Gle sade

Faš Joza i ja raspredamo kako j vik prošo a mlogo čega u selu više nema jer skoro da ga nema. Fašu ću: »Da sve divanimo šta smo priživili i šta smo čuli od naši stari kako j i šta j bilo kadgod ovom divanu ne b bilo kraja. Ciguno mož štagod i zaboravit jel pobrkat a na kraj krajeva ako i promašimo štagod za koju godinu neće bit kraj svita. Ta i mi izlapili«. Labrte prstima gladim, zabrinuto ću: »Prija štagod mal više od vika bilo u selu vala šest iljada duša. Pola nas a druga polovica skoro sve Švabe i Madžari. A gle sade u selu više neg upola manje čeljadi. Nas vala pola a Švaba i Madžara napsram kako ji bilo skoro da i nema«. Faš fitilji brkove pa odgovara: »Do onog rata j faše. U ratu i potli njeg komugod svane a komugod smrkne. A mlogo put kogod prođe kako ni zaslužio. I gle sade di smo«. Klimljem glavom pa dalje: »Bilo nas ondak i radilo se. Kasu ono onda brojali nabrojali šesto konja, osamsto krava i dvi ipo iljade svinja. Zamisli i živinu pribrojali. Nabrojali skoro deset iljada što kokoša, gusaka i pataka. Gle sade, danaske konja što znam jedan a krave možda na deset prsti mož nabrojat. Svinjče mož nač možda u svakom trećem sokaku. Oroza kako kukuriče, kokoš da kokodače jel guske da gaču odviše ritko daš čut. Kogod nadesio pa nas još i ubedio da više nema hasne ništa držat. Nanom sokočalu od televiziju jedan divan a u dvoru sve drugojačije. I gle sade ispada da j lipše i lakše vašarit neg otranit. Voljio b da u svesmu grišim«. »Imaš pravo. A gle sade ovo, prija jednog vika imali tri vinograda a u ataru bilo priko dvajst vinograda. Sade mi spali na jedan vinograd a kako znam u ataru ji ima još dva jel tri«, faš Joza će. Ope ja: »Na tri, četir mista bile igranke. I priko nedilje ji bilo. Pa s još po čoškova igralo. Gle sade, nit igrača, nit čoškova a igranki ni za svetac«. Odjedanput muvu mož čut. Faš krene: »Tiro se fodbal u svakom sokaku pa još na više mista. Dok ni bilo fodbalaške lopte krparama se šutovali«. Objašnjava da s prvom fodbalaškom klubu nadili moderno ime. Da se zvo *Građanski* i da ni dugo prošlo pa s mu ko zna zašto prominjili ime. Posli još minjali pa j sade *Dunav*, objašnjava faš. Prikidam ga: »Znam šta s tio reć. I gle sade, fodbala što svit kaže da j najglavnija sporedna stvar na svitu u poslednje vrime u selu više nema neg što ga ima«. Faš će žalosno: »Potrefio si. A tako sam voljio nediljom otić na Dolu navijat«. Klimljem: »Sve kako s reko. Dotirali dotle da smo željni it navijat za naše na Dolu. I zaboravili moždak navijat«. Gledimo jedan drugog ko će kazat. Priteknem ga: »Upravo se sitio. Dada j spominjo kako j prija više od jednog vika pruga došla do sela pa ošla dalje do Bezdana i Berega. U varoš s išlo i vozem a petkem na pijačni dan se Berešci, Bezdanci i Monoštorci potrpu u voz pa ajmo trgovat. I gle sade, nema pruge«. Faš usmi: »Jest, jest, odneli prugu. Koda j nikad ni ni bilo. Gle sade i stanicu porušili pa odneli. Mlogo šta j zavaj vik nestalo. I gle sade, ako ovako bude dalje išlo mož bit da selo i ostane al dokle će našeg svita bit u selu to sam dragi Bog znak«.

U NEKOLIKO SLIKA

Uskrsna radionica u Vajskoj



Upis u osnovnu školu



NASTAVA NA HRVATSKOM JEZIKU

1. 4. – 31. 5. 2026.

OŠ „MATKO VUKOVIĆ“
Subotica

OŠ „IVAN MILUTINOVIĆ“
Subotica i Mala Bosna

OŠ „VLADIMIR NAZOR“
Đurđin

OŠ „MATIJA GUBEC“
Tavankut

OŠ „22. OKTOBAR“
Monoštor

Liječnički pregled obavlja se prije ili tijekom upisa.

Odlaganje upisa:

Moguće je uz provjeru psihologa/pedagoga ili ako dijete ima zdravstvene smetnje.

Prijevremeni upis:

Djeca rođena od 1. 3. do 31. 8. 2020. godine
mogu se upisati nakon provjere spremnosti kod školskog psihologa.

Nije potrebno donositi dokumente jer ih škola pribavlja elektronski.

SLOŽITE KOCKICE

U ODGOJU VAŠE DJECE

Radosna je duša moja

- koncert uskrsnih pjesama -

SUBOTA

11.4.
2026.

19 SATI

CRKVA PRESVETOG TROJSTVA, SOMBOR

SUDJELUJU:

- MVA PRVI KOMIN SNJEŽANIN, ZAGREB
- MPS "FAŠI", NOVI PERKOVC
- ŽPS "ŠOKAČKE LADIES" KC "IGRIŠĆE", ŽUPANJA
- ŽPS "PRELJE" HKC "BUNJEVAČKO KOLO", SUBOTICA
- MPS "BODROŠKI BEĆARI", MONOŠTOR
- ŽPS "KRALJICE BODROGA" MONOŠTOR
- MPS "STROSSMAYER" KUD ŠOKADIJA, STRIZIVOJNA





ZAVOD ZA KULTURU
VOJVODANSKIH HRVATA



RASPISUJE
NAGRADNI NATJEČAJ ZA UČENIKE SREDNJIH ŠKOLA



SNIMI KRATKI FILM MOBITELOM

O MATERIJALNOJ KULTURNOJ
BAŠTINI HRVATA U SRBIJI



Predstavite materijalnu
kulturnu baštinu
svoje sredine!

TEME:

Arhitektura

- Sakralni objekti: crkve, kapele, samostani, njihov vanjski i/ili unutrašnji izgled
- Narodno graditeljstvo: salaši i stare obiteljske kuće (građanske i seoske)
- Objekti javne namjene: sjedišta udruga i ustanova, domovi kulture

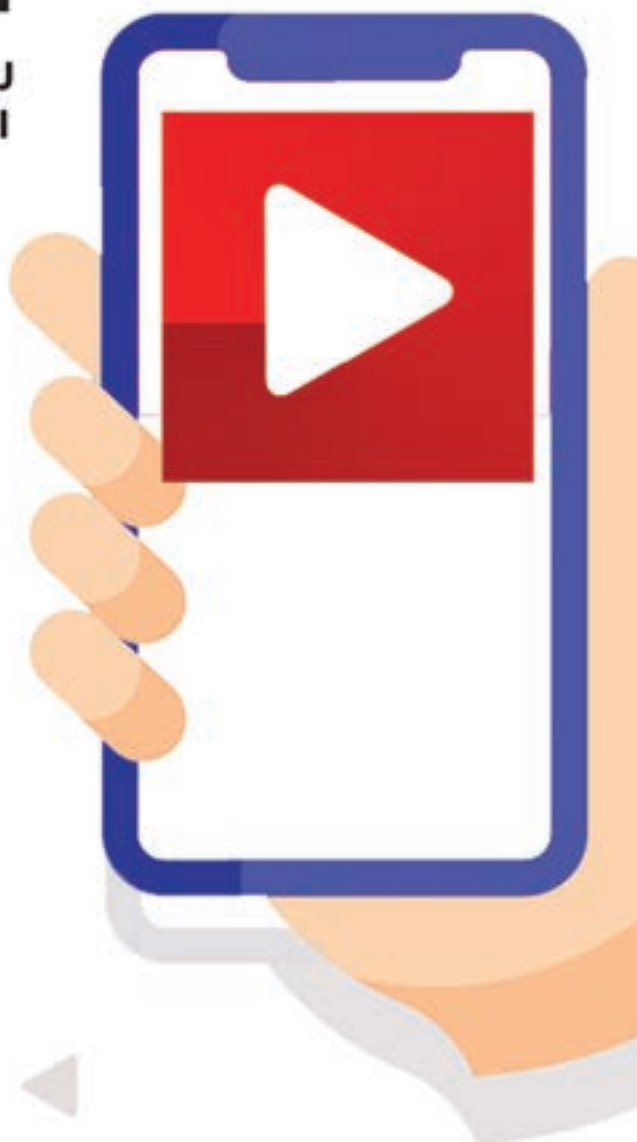
Kiparstvo

- Djela hrvatskih kipara/ica u javnom prostoru Srbije (spomenici, spomen-obilježja i poprsja)
- Kipovi u sakralnim objektima
- Križevi krajputaši

Slikarstvo

- Djela hrvatskih slikara/ica u muzejima, galerijama, sakralnim objektima (oltarne slike) i u privatnom vlasništvu
- Slike od slame

Natječaj traje od 30. 1. 2026. do 1. 6. 2026.



**Osvoji vrijedne nagrade.
Glavna nagrada MOBITEL!**



Upute o izradi i slanju filmova na www.zkvh.org.rs/aktualnosti/natjecaji
ili skeniraj QR kod.



PRETPLATITE SE

TUZEMSTVO

6 mjeseci = 1300 dinara

1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

6 mjeseci = 75 eura

1 godina = 150 eura

* Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišati cijenu pretplata.
Hvala na razumijevanju.

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna

HRVATSKA RIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

www.hrvatskarijec.rs

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje

- Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
- Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: **OTPVRS22**

AD MS FIL, Subotica

IBAN: **RS35325960160000218862**

NIU Hrvatska riječ

Preradovićeva 11, 24000 Subotica

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«

Preradovićeva 11, 24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa: **325950060001449230**



RADIO MARIJA

Kršćanski glas u vašoj kući!

FREKVENCije:

NOVI SAD 90,0 MHz

SUBOTICA 90,7 MHz

SOMBOR 95,7 MHz

NIŠ 102,7 MHz



www.radiomarija.rs



@Radio.Marija.Srbije



@radiomarijasrbije

KONTAKT:

Ured: 024/600-099

Program: 024/600-011

SMS: 063/598-441

Slušajte nas i na aplikacijama:



Radio Marija Srbije
Radio Maria play



ILI-ILI

AKCIJA

Priključenje **BESPLATNO**

- + Birate između:
 - 6 meseci po 1 dinar
 - 12 meseci sa 50% popusta



Astra
Telekom

011 44 22 009



**Град Суботица
Varoš Subatica
Szabadka Város
Grad Subotica**

Свим суграђанима који Ускрс славе по грегоријанском календару упућујемо срдачне честитке са жељом да овај велики хришћански празник проведу у добром здрављу, миру и радости, окружени својим најмилијима.

Нека вам је срећан и благословен Ускрс!

Svim sugrađanima koji Uskrs slave po gregorijanskom kalendaru upućivamo srdačne čestitke sa željom da ovaj velik hrišćanski praznik provedu u dobrom zdravlju, miru i radosti, okruženi svojim najmilijima.

Nek vam je srićan i blagoslovljen Uskrs!

Szívből köszöntünk minden kedves lakost, aki a Gergely-naptár szerint ünnepli a húsvétot, azt kívánva, hogy e nagy keresztény ünnepet jó egészségben, békében és örömben töltsék el, szeretteik körében.

Kellemes húsvéti ünnepeket kívánunk!

Svim sugrađanima koji Uskrs slave po gregorijanskom kalendaru upućujemo srdačne čestitke sa željom da ovaj veliki kršćanski blagdan provedu u dobrom zdravlju, miru i radosti, okruženi svojim najmilijima.

Neka vam je sretan i blagoslovljen Uskrs!

Gyivánovity Dániel

Председник Скупштине Града Суботице
Pridsidnik Skupštine Varoši Subatice
Szabadka Város Képviselő-testületének elnöke
Predsjednik Skupštine Grada Subotice

Стеван Бакић

Градоначелник Града Суботице
Gradonačelnik Varoši Subatice
Szabadka város polgármestere
Gradonačelnik Grada Subotice